

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop, — Brassai-utca 10.

Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Héber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem őriz-
hetünk meg

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

249/19
Keren Hajjeszod Centralbu
für Mitteleurop
sche str. 8.

Előfizetési árak

Romániában
Egész évre ..... 310 lei
Félévre ..... 170 lei
Negyedévre ..... 90 lei
Egy hónapra ..... 30 lei
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken is 1 lei 50 bani

Csehszlovákiában
Egy hónapra ..... 1 lek
Egy szám ..... 1 lek

Hollandiában
Egy hónapra ..... 20 dinár
Egy szám ..... 1 dinár

V. évfolyam, 36. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. szavat 18.

1922. február 16. Csütörtök

Pártalakulás után

A tűznek kazzán, a víznek meder kell. Mennél erősebb az energia, annál inkább kell azt keretbe szorítani, különben szétárad és nemhogy használna, de rombol. Az kell a népakaratnak is, mert minden erő között ez oszlik legkönnyebben sokfelé. A zsidó népakarat már felismerte természetének ezt a fenyegetően veszedelmes vonását és bele-torkolt a pártmederbe, hogy megmentse az egységességét. Mély perspektívákat nyit ilyen alakulásnak a politika, de ami igazán fontos, az magában a megalakulás tényében van. A Zsidó Néppárt, amely tegnap megalakult, sok fontos megmozdulásra fogja még lendíteni a zsidó nép politikai erejét, de jelentősebb semmire lesz, mint az a tény, hogy megalakult.

A pártkeretben való elhelyezkedés nem követel mingyárt mindenáron való politikálást is. Semmiesetre se jelenthet olyan politikálást, amely a közélet legkiemelkedőbb magaslatát a hordó tetején keresi. Az igazi politika: kilátó korong, amelyről figyelni kell az eseményeket. Innen kell szemlélteni azt a sokszáz esetlegességet és az a sokszáz lehetőséget, amelyek egymásba forrva, vagy egymástól elszakadva bekapaszkodnak az állam gépezetébe és megindítják, de zavarhatjuk is a kormányzat inderétségét. Egy politikai pártnak nincs is más vagyoni állománya, csak a sok lehetőség, amely lendítő keréknek kívánkozik az ereje alá. Amit tesz, az nem mindig értékes, de hogy tehet valamit, hogy lehet tennie valamit, amikor idő és alkalom tette buzdit, hogy agitálhat, amikor agitálnia kell és határozhat, amikor határoznia kell, az olyan érték, amit se ezer, se tízezer ember meg nem szerezhet, ha elaprózza magát a tömegek szervezatlenségében.

A Zsidó Néppárt természetesen nagyon világosan fogalmazta meg alakulásának gondolatát. Ez a gondolat, kétségtelen, világra születésének kényszerűsége a multból merített. A politika ősförmái a multban vannak, mint a földi formák ősképei a szefirák dogmái között. Ezek az ősförmák kegyetlenek és azt a lát-szatot keltik, mintha minden eljövendő alakulás benők gyökerezne és töltik soha el nem szakadna. Ha fatalisztikusan várjuk sorsunk kialakulását, akkor bizony nem is törtnhetik egyéb csak az, hogy folytatódik és megismétlődik az ami a multban történt. A Zsidó Néppárt nem akarja, hogy hamis történelemesinálás a multat bele lopja a zsidó jövőbe. Kisebbségi akarások és szociális zsidó akarások, nemzetiségi jogok és általános emberi jogok, kulturszabadság és gazdasági szabadság nem csak motívumai, de lényeg-beli tartalma is ennek a program-nak. Roppant nagyságu területen dolgozhat a Zsidó Néppárt és egészen bizonyos, hogy fog is. Sokféle ágazódik el a zsidóság elvi érdeke és sehol se olyan, hogy rá ne férjen a védelem.

A Néppárt egyelőre csak az utat göngyöltette fel a zsidóság előtt. Hogyan indul meg rajta, meddig akar eljutni, az nem tartozik a ma problémái közé. Azt látjuk, hogy a Néppárt vezetősége komoly óvatossággal indul meg utjára. Ha mind-árt első kilépése után nehézséget

lát, hát azt nem nézi sziklának, amelyre okvetlenül fel kell kapaszkonia, ha már nem tudja az utjából elhárítani. A jó politika sokszor a dolgok okos elkerülését követeli. Talán ezért nem határozott még a párt arról, hogy milyen magatartást fog tanusítani a választások alatt. Ami már azért is jó, mert így nem nézheti senkise ad hoc alakításnak, nem nézheti olyan-nak, amelyet a választás alkalmá szült ki magából. Az igazi harcok a jövőben lesznek. A Zsidó Néppárt a jövőért alakult meg.

A jövő bizonytalan. A jövő zsidósorsnak látszólag meg van már a végzése. A mult legnagyobb igazság-

talansága: a faji, nemzeti és felekezeti egyenlőtlenség bünbánóan kushad az emberiség ítélőszéke alatt. Az egyenlő jogok princípiuma az eleven vér erejével mozdult meg a világszelem agytekervényeiben. De az idegek, amelyek a világakaratot mindenfelé elvezetik, lusták még és elégedetlenek. Törvényben, békeszerződésben, közmorálban és köztudatban már benne van a princípium, parancsolóan benne van. De a végrehajtó idegmozgást még nem érezzük. Ezt kell mozgásba hozni és a pártban összefogott szolidaritásra vár az a feladat, hogy ezt a mozgási ingert népben és törvényhozókban felébressze.

Bratianu

vagy

katonai diktatura?

Az Uj Kelet tudósítójától.

Dissescu tegnapi nyilatkozata, melyben már burkoltan, a sajtószabadság megszorítását helyezte kilátásba, még mindig élénken foglalkoztatja a politikai közvéleményt. A liberális lapok természetesen a nyilatkozat élet igyekeznek letompítani és az „Universul” azt írja, hogy Dissescu nyilatkozatát az ellenzéki sajtó tudatosan ferdítette el.

Az új alkotmánytervezet a sajtószabadságot nem fogja megszorítani,

hanem intézményesen fogja biztosítani, a változott viszonyoknak megfelelően. Az „Adeverul”-ban Sassu miniszter nyilatkozott. A miniszter kijelentette, hogy Dissescu kijelentései nem egyebek magánvélemény-nél, mert hivatalosan őt senki fel nem hatalmazta, hogy bármit is nyilvánosságra hozzon. Különböző — mondotta Sassu — Dissescu kijelentései csak a közvéleményt óhajtották tájékoztatni.

A visszaélések és a szabálytalanságok szellőztetése a nyilvánosság előtt tovább tart. Agabon a kontingen-tálásánál előfordult visszaélések ügyében a kormány ma táviratilag utasította a prefektusokat, hogy az exportált gabonáról sürgősen torjesszenek a kormányhoz kimutatást. Eddig tizenöt ilyen jelentés érkezett be. Hírlik, hogy a kormány elhatározta, hogy a kimutatásokat átadják az ügyészségnek a vizsgálat megindítása céljából.

A „Viitorul” foglalkozva a vissza-élésekkel írja, hogy az aktákat átadták az ügyészségnek és így közelebb-ről tudni fogja a nép, kiknek a mulasztásaiért kell most gabonában hiányt szenvedni. A lap szerint Cernescu vizsgálóbíró ma magához kértte Dumitrescu és Isatescu belügyi igazgatókat, akikkel erre vonatkozólag hosszabb tanácskozást folytatott. Közelebb-ről

szenzációs letartóztatások várhatók.

Az elmúlt napokban egyszerre öt miniszter tartózkodott Kolozsváron. Bukaresti politikai körökben úgy tudják, hogy a minisztereket és elsősorban Mosoiu tábornokot azzal a megbízatással küldték Erdélybe: igyekezzenek a nemzeti párttal meg egyeztetést kötni. Az előzményekről a „Lupta” azt írja, hogy ezt az utasítást a liberális párt több vezetőfőfő provokálta a párt egy tekintélyes részének nyomása alatt. Az óhaj az volt, hogy mielőtt az erdélyi

liberális jelölő listákat elkészítik, vegyék fel újból a tárgyalások fonalát a nemzeti párttal, mert

meg egyezés nélkül a kormány Erdélyben aligha számíthat mandátumra.

Bratianu erre a következőket válaszolta: — Mielőtt kormányom megalakult, messzemenő koncepciókat ajánlottam az erdélyieknek. Feltételeimet Maniuék visszautasították és lehetetlen feltételeket szabtak. Ha mostan újabb engedményeket tennék és a kezdeményezés is tölem indulna ki, ez a liberális párt megalázását jelentené. Ha a választásokon kudarcot vallunk — fejezte be szavait a miniszterelnök izgatott hangon — tudni fogom kötelességemet, levonom a konzekvenciákat és átadom helyünket azoknak, akiket mi erre a célra tartalékban tartunk.

Ellenzéki körökben Bratianu ezen nyilatkozatát súlyos fenyegetésnek tartják, mert a miniszterelnök utolsó szavait úgy értelmezik, hogy amennyiben a liberálisok a választásokon kisebbségben maradnak,

tábornok-kormányának adják át helyüket és proklamálják a katonai diktaturát.

A párt nagyrésze azonban a vezér fel-fogását nem osztja és ezért állítólag a miniszterelnök tudta nélkül bízták meg Mosoiu tábornokot, hogy a nemzeti párttal lépjen érintkezésbe. Hogy Mosoiu tárgyal-e a nemzeti párttal vagy sem, nem tudják, de valószínűnek tartják, hogy a választásokon mégis létrejön a meg egyezés.

A liberálisok a Bánátban

Az „Adeverul” beszélgetést folytatott Vajdával, aki kijelentette, hogy a nemzeti párt, elsőnek az összes pártok közül, befejezte a jelöléseket és a legjobb kilátásokkal indul a küzdelembe. — Milyenek képzeli a liberális párt bánáti kilátását? — kérdezte az újságíró.

— A bánátiak jól ismerik Bratianut — felelte Vajda — és tudják, hogy képes olyan egyezményt is aláírni, amely akár egész Torontált is a szerbeknek ajándékozta. Ezért nagyon tévednek a liberálisok, ha a Bánátban eredményre számítanak.

— Elhalasztják Marioara hercegnő eljegyzését? volt a következő kérdés.

— Sem mi, sem más ellenzéki párt nem kapott hivatalos értesítést az eljegyzésről és így erről nem nyilatkozhatom — mondotta Vajda. —

— Mégis, mi a véleménye elnök urnak a fejedelmi házasságról?

— Mikor külügyminiszter voltam, minden igyekezetem arra irányult, hogy Jugoszlávia és Románia között a területi kérdéseket rendezzük, hogy így a két dinasztia között szoros kapcsolatot létesülhessen — fejezte be szavait a nemzeti párt vezére.

Marioara hercegnő eljegyzésével kapcsolatban különben újból sokat beszélnek arról: résztvesznek-e az eljegyzésen az ellenzéki pártok vezetői? A politikai ellentétek miatt tudvalevőleg Mihály herceg kereszt-telje alkalmával az ellenzéki politikusok nem voltak hajlandók az udvarnál megjelenni. Most, hogy az udvar és az ellenzék között a viszony még feszültebb, úgy tudják, hogy az eljegyzésről az ellenzékiek ismét távol maradnak. Az „Aurora” szerint az ellenzék vezetői a koronázáson sem fognak megjelenni, csak Bratianu és Take Jonescu.

Kinos feltűnést keltett politikai körökben Constantin Manea tegnap kiadott röpirata, mely a liberális párt mellett igyekszik hangulatot kelteni és amely elejétől végig telve van kitételekkel, melyek nagyon alkalmasak a felekezeti béke megbontására.

A röpirat szerint Vajda Sándor és az erdélyi politikások katolikus propagandisták, Take Jonescu zsidó

és mindketten az Alliance Israelite ügynökei, akik a Marmorosch Blank harminc milliárdjával jegybankot akarnak felállítani Erdélyben.

A nemzeti párt vezetői — írja a röpirat — Vajda Sándor, Mihali Tivadar, Pop-Csicsó István, Maniu Gyula, Victor Bontescu, Osveda, Boila, Hatigan és a többi mind görög katolikus vallásúak. Sőt mi több, mindannyian az erdélyi románokat a görög katolikus egyház részére akarják megnyerni. Erre a célra — folytatja lehetetlen érvelését a liberális röpirat — a nemzeti párt vezetői a zsidókkal szövöttek. Take Jonescu, aki zsidó származású, legjobb barátja a zsidóknak és Vajda Sándornak, akivel együtt dolgozott Párisban, ahol az Alliance Israelitall meg egyeztetek a saintgermaini békeszerződésnek a zsidók egyenjogóságára vonatkozó Klausulájáról. Románia katolizálására a Marmorosch-Blanktól harmincmilliárd leit kapott ez a két ur, hogy Erdélyben jegybankot állítsanak fel.

A liberális párt egyes agitatorai ugylátszik nem ismernek mértéket és nem riadnak vissza a felekezeti viszályok felidézésétől sem. Ellenzéki körökben a röpirat nagy felháborodást keltett, annál is inkább, mert azt az Independente Roumaine nyom-dájában készítették és így a liberális párt vezetőségnek is tudnia kellett róla.

A magyar követ bemutatkozott Millerandnál

Páris, február 15. (Rador). Praznovszky párisi magyar követ, akkreditáló levele átnyújtásakor Millerandhoz beszédet intézett, amelyben hangsúlyozta, hogy Magyarország a trianoni békeszerződést respektálni fogja. Vázolta Magyarország háboru alatti szenvedéseit és kifejtette, hogy Magyarország mindig franciabarát volt, amit a multban Franciaország is viszonzott. Ezt tapasztalták akkor, amikor Kossuthnak és Irányinak menedéket adott volt.

Kivíteli engedélyek szóbeli megbeszélésre

Osztárak lobogó alatt csempész-
nek ki 540 vagon gabonát — El-
járás a permisziók ellen

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától

Bukarest, február 13. A kormányhoz közelálló, beavatott körökben már hosszabb idő óta azt a hírt rebesgetik, hogy a kormány véget fog vetni a gabonaexport terén ügött bűnös üzelmeknek és fendet fog teremteni a gabonaelosztás mai szisztémája körül. A kormány tényleg elhatározta, hogy az országos gabonahiányra való tekintettel minden gabonaexportot egészen tilt. A kereskedelemügyi minisztériumban a gabonahiányról és az ellátalan lakosság szükségleteiről a következőket mondották:

Averescu tábornok kormányának uralma alatt egyes magasabb fokú közgazgatási hatóságok egészen tiltott uton, különböző személyeknek gabonakivíteli engedélyeket adtak ki, anélkül, hogy az ország kivíteli termékek kompenzációjaképpen bármiféle külföldi árut kapott volna a gabonáért. Az is kiderült, hogy kivíteli permiszket adtak egyeseknek

tisztán szóbeli megbeszélés
alapján

s amikor most a liberális kormány a gabonaexport után járó és hiányzó kompenzációs árakat a kiadott permiszket tulajdonosaitól követelte, ezek rá mutattak arra, hogy kompenzációs árak átadására nem lehetnek már csak azért sem kötelezve, mert ilyen értelmű írásbeli nyilatkozatot nem tettek.

Ezekkel az ügyekkel kapcsolatban a kormány a napokban egészen jellemző esetnek jutott tudomására, ami egyben azt is demonstrálja, hogy Averescuék idejében milyen volt a kivíteli engedélyek rendszere. Averescuék egyik kedvezményezett embere a fentjelzett törvénytelen,

kompenzációs kötelezettség nélküli alapon 540 vagon gabona kivitelére kapott engedélyt,

amit uszályhajón akart az illető külföldre szállítani. Az 540 vagon átrakodása azonban nem történhetett meg március-holnapra és még átrakodás közben megbukott a kormány. A liberálisok felfedezték a nagy panamát és rendelkezést adtak ki az uszályhajó rakományának visszaszerzésére. Nagy volt azonban a meglepetés, amikor az orszvai vámhivatalnokoknak meg kellett állapítaniuk, hogy

az uszályhajó osztárak lobogó
alatt tanyáz a kikötőben

és írásai szerint a gabonát jogosan vihethi ki külföldre. A fenti és hozzá hasonló és más számos eset arra az intézkedésre bírta a kormányt, hogy a belföld gabonamennyiségét pontosan megállapítsa. A beérkezett jelentések alapján megállapítást nyert, hogy

az ország gabonakészlete mind-
össze 6000 vagon tesz ki.

A lakosságot a könnyelmű rendszer az éhínség veszélyének dobta oda. A közeli napokban a kormány tagja fel fogják keresni Franciaország és Svájc Bukarestben akkreditált követeit és meghatalmazott minisztereit és közölni fogják velük, hogy Románia nincsen abban a helyzetben, hogy a közeljövőben gabonát exportálhasson.

Ugy tudják, hogy a kormány el fog járni mindazon tisztviselők és közigazgatási hatóságok ellen, akik a gabonaexportot javasolták és lehetővé tették, anélkül, hogy az ország szükségletét kellőképpen biztosították volna. B. A.

Az angolok előkonferenciát akarnak

London, febr. 14. Az angol kormány felhívást intézett a nagyhatalmakhoz, hogy a góuui konferencia előtt küldjék el gazdasági szakértőiket Londonba. Ilyen meghívást kaptak Belgium és a kis-antant is. Amerika nem hajlandó szakértőket küldeni Londonba, mert még mindig a washingtoni konferencia anyagának feldolgozásával vannak elfoglalva. A góuui konferencia végleges határideje március nyolcban lett megállapítva.

Törökország mint szláv veszedelem

A Dardanellákon fog bejönni a bolsevizmus?
A görög-bolgár csatározások háttérre

Az Uj Kelet bukaresti munkatársától.

Bukarest, február 14. A távirati ügynökségek röviden jelentették, hogy a görög-bolgár határon csapatösszevonások történtek. Bolgár komitási bandák több helyen görög területre léptek, a táviróhuzalokat elvágták, a vasuti síneket felszedték és több községet jelenleg is megszállva tartanak. Ennek a látszólag lokális jelentőségű incidensnek sokkal nagyobb fontossága van, mintsem, hogy azt egy rövid távirat keretében be lehetne foglalni. Ezt a határcsúszást és az utána bekövetkezett csapatösszevonást beavatott helyeken már régen várták. Amint a román külügyminisztériumhoz egészen közel álló informátorom alábbi felvilágosításából ki fog derülni, a görög-bolgár határnak amúll a pontjánál, ahol az irreguláris komitási bandák és görög katonák összejöttek és ahol néhány nap mulva talán már a reguláris csapatok is szembe kerülnek egymással, tulajdonképpen Szovjetország és a nagyantant és kisantant mérkőzése erejűket.

Már egy-két hónappal ezelőtt a köztudatba dobtak egy új fogalmat, ezzel a címmel: „Szláv Veszedelem, politika egyesülés.” Talán a legutóbbi időig is mindenki, aki ezt az elnevezést hallotta, valami oehrana vagy csekaféle titkos nacionalista szövetségre gondolt és bizonyára kevesen sejtették, hogy

„Szláv Veszedelem” név mögött Bulgária, Törökország és Szovjetország érdekössze-
sége és egymáshoz való fogadalmá huzódik meg.

Rá kell irányítanom az olvasó figyelmét arra a körülményre, hogy a háború után kötött állami szövetség egyikében sem szerepel Bulgária és Törökország, holott a körülöttük lévő államok: Románia, Jugoszlávia és újabban Görögország is helyet foglalnak valamelyik nagy európai koncernben. A magáramaradt Bulgária és Törökország a háború befejezése után egyidejűleg teljesen izolálva volt, körülbelül két évvel ezelőtt azonban mindkét ország politikai szövetséges után nézett, akit Szovjetországban meg is talált. Törökország nyíltan is kifejezés adott, angorai kormánya útján, annak, hogy a Tanácsköztársaság érdekszférájába tartozik, Bulgária pedig, újabban, a nyugati nagyhatalmak keleti előrsévével, Görögországgal szemben való agresszív magatartásával dokumentálja, hogy Törökországgal tart.

A két ország és a tanácsköztársaság között lévő kapcsolatot feltétlenül erősíti Görögország kelet felé irányuló terjeszkedése, amellyel Törökországot szinte teljesen ki akarja szorítani Európából. Törökországban rendkívül nagy az elkeseredés. Konstantinápolyból Romániába érkező törökök arról számolnak be, hogy a török nép szimpátiája mindjobban Kemal pása felé fordul, aki tudvalevőleg Ázsiában Szovjetország déli expenense. Konstantinápolyban

az élet ugyyszólván elviselhetetlen, az 1918-iki pucos óta az angol katonák az egész várost és környékét szigorú megszállás alatt tartják. A közbiztonság a lehető legrosszabb, mert a rendőrség vezetője, egy angol tábornok, ahelyett, hogy a rendre ügyelne, folytonosan újabb és újabb bolseviki és irredenta összeesküvések felfedezésével foglalkozik. A Dardanellákban a háború előtti számú ötszörösére emelték a hadihajók és tengeraltjárók számát, a legtöbb, németektől elvett torpedónaszádót is odavitték és ezek a hajók nemesak a szorosokat, de az Égei-tengert és Fekete-tengert is a legerősebb felügyelet alatt tartják.

Az antant attól fél, hogy a bolsevizmust az odesszai és szabastopoli kikötőkből a Dardanellákon át fogják felhajózni a Földközi-tengerre.

A Fekete-tengermelléki, batusi, kisázsiai kereskedelem a szorosok blokádjá miatt csaknem kizárólag a romániai partokra szorul, ahol Galac, épen ennek a Fekete-tengeri izoláltságának köszönheti rohamos fejlődését.

A nagyantant felismerte a Törökországgal való sakkhuzás veszélyességét és míg eddig mindenben Görögországnak kedvezett, újabban Törökországot favorizálja. Különösen Anglia változtatta meg ilyen irányban politikáját és erre főképpen az készletre, hogy fél, hogy a törökök ellg eszelekedve, Indiában magára lázítja az ottelő mohamedánokat. Ezzel pedig szabad utat engedne a bolsevizmusnak ázsiai dominiumai felé.

Egészen bizonyosra vehető, hogy ezek után a nagyantant nem fogja megengedni, hogy Görögország, Bulgária felé a Maricég tolja ki határát, Szmirnában pedig görög közigazgatást rendezzen be. Ugyancsak a „Szláv Veszedelem” ellen való védekezés célját szolgálja, más oldalról, az is, hogy Görögországot felvették a kisantantba, sőt, hogy esetleg rövidesen, németbarát királyát kieserélik a trónörökösrel, Ferdinánd román király vejével, hogy ezáltal a balkáni koalíció egységes fronton nézzen farkasszemet a Szláv Veszedelemmel.

Románia eléggé közelről van érdekelve ezekben az eseményekben és ezért élénk figyelemmel kíséri mindent, ami Keleten történik. Informátorom kijelentette, hogy amikor most a párisi keleti konferencián arról volt szó, hogy Anglia egyedül ellenőrizze a szorosokat, Románia párisi külügyi képviselete utasítást kapott Bukarestből, hogy ez ellen tiltakozzék és a nemzetközi felügyelet mellett foglaljon állást.

Ben Ami

— A svéd szocialisták Poincaré ellen. Stockholmól jelentik: A svéd szocialisták tiltakoztak Poincaré francia miniszterelnöknek, a góuui konferenciát halasztó törekvései ellen.

PILPUL

(*) A zsidó néha semmi más csak zsidó és akkor kutyába se veszik. De néha választó is, akkor már oszt is, szoroz is. Mindenki a zsidóba szerelmes, mert mindenki a vokásra éhes. De a zsidó olyan, hogy pártot, politikust, kortest úgy néz, mint aki csak azért van, hogy psetli mondjon a hordó tetejéről. Ha jó a psetli és van benne meggyőző erő, akkor a vokssal együtt az ingét is odaadja. Csak az a baj, hogy Bratianu például, de senki is a pártjából, nem tud psetli mondani. Nem baj. Akad házi zsidó, aki ezt elvégezte. Bratianu is fogott egyet, valami Feldmann nevíit, aki valamikor a Bemszülött Zsidók Szövetségének elnöke volt. Kint született-e, vagy bent-e az a Feldmann, ez ebben a percben olyan magánügy, amit nem firtatunk, de egészen bizonyos, hogy az ő elnöksége idejében minden romániai zsidó olyan volt, mintha kint született volna. Mit csinált hát Feldmann? Irt és iratott instanciákat, hogy ezental bent születhessen minden romániai zsidó. De hiába instanciáztott, a romániai zsidók rendületlenül kint születtek. Egyszer aztán jött a háború és háború után a béke és a békével a békeszerződés és ebben benne van, hogy a romániai zsidók ezután bent születnek és ennél fogva annyi joguk van, mint akárkinek, még képviselőt is választhatnak. Feldmann igazi szerepe azonban csak most kezdődik. Tudnillik ő az a zsidó, akinek el kell mondani azt a bizonyos választási psetli a liberálisok érdekében. Hát elmondta. Nem mondta el, de megírta. Ezt írta: a háború előtt nem voltak még egyenjogosítva a zsidók, most már egyenjogosítva vannak, mert a békeszerződés után automatikusan lettek teljesértékű állampolgárok a romániai zsidók. Már most mi következik abból? Ebből az következik, hogy háború nélkül a zsidók még ma is jogok nélküli tengődnének Romániában. Na és aztán? Mi az, hogy aztán? Aztán ebből világos, hogy az emancipációt az csinálta meg, aki a háborút is megcsinálta. És ki csinálta a háborút? Bratianu csinálta. Világos ezekután, hogy a zsidók mindent Bratianunak köszönhetnek. Persze, hogy mindent, még ezt a Feldmann is neki köszönhetik.

(*) Tehát Bratianu volt az a csodaember, aki meghozta a királyságbeli zsidók emancipációját. Mikor hatalmon volt, még nem volt emancipáció. De háborút csinált és ő tudta, miért csinálta. Nem Románia kedvéért csinálta, hanem a zsidók kedvéért, hogy jogokhoz jussanak. Roppant erő van a liberálisokban, csodákat művelhet, mint a szentek imádsága. Mindenki jogot akart és senkise akart háborút, de ő nem a jogot adta meg, hanem a háborút és a jogok aztán maguktól jöttek. Így járt valamikor Leizer Trompeitenblózer is, aki elment a csodarábbitoz és kért tőle jó termést, különben tönkre megf. Termést — mondta a szent ember — nem adhatok, de esőt adhatok. Csak ülj el a kocsira és nyisd ki az esernyődet, mert mire haza érsz, esepregn fog. Leizer felül a kocsira, kifejezti az ernyőt és ime az eső szomezni kezd. Először lassan, aztán hevesen és kitartóan. Még harmadnapra is esett. Ekkor táviratot kapott a szentembertől: Trompeitenblózer, dratet, ob es noch weiter soll regnen. Hát várjunk csak. A választásokig még esni fog ez a sok édes beszéd a zsidó jogokról. De aztán majd Bratianu is ránsürgönyöz: dratet, ob es soll noch weiter regnen.

— A francia kormány kitüntette egy bukaresti zsidó újságíró a „Legion d'honneur”-rel. Bukaresti munkatársunk jelenti: A francia kormány Albert Honigmann ismert és becsült bukaresti újságíró a háború ideje alatt a Franciaország és Románia között lévő barátság megerősítéséért a sajtó útján folytatott munkássága elismeréséül a „Legion d'honneur”-rel tüntette ki.

Ha izléses

nyomtatványt
akar, kérjen árajánlatot az

UJ KELET
nyomdájától

Cluj, (Kolozsvár) Str. Baron J. Pop
(Brassai-utca) 10. sz. Telefon 879.

Beszélgetés Bartók Bélával

A magyar zene torradalmárja

Az Uj Kelet tudósítójától.

Ha belelátok a lelkébe: megérezni vélem a titáni erőt, amely bélyéket ront le, a forradalmiságot, amely a művészetben megújodást és nagy megnyilatkozásokat keres. Mondhatnám Ady Endre merész lendülete és kemény bátorsága árad művészetéből, de ha így szemben ülök vele és halk szavát hallom és látom a feltűnéstől és az élet köznapiságától való irtózatát, valahogyan Babits Mihály tartózkodó érzékenysége kell gondolnom. Soha ilyen elmentet ember alkotásainak mondanivalója és emberi megnyilatkozása között.

Apja gömörmegyei magyar, anyja pozsonyi német, apai nagyanyja délszláv bunyevác és ő maga e háromféle vérség misztikus vegyülete. Középtermetű, fiatalos, fejből, mint két fényes fűzős világitanak nagy fekete szemei. Az ember megéri nyomban, hogy rendkívüli jelenséggel áll szemben. A haja őszbevegült, pedig mindössze negyven esztendő.

A háború fűgét csendes elvonultságban élte át Rákócsereszturon, ahol saját házában húzódott meg. Ezt a házat mondanában eladta és a háziar első teendője volt az alkotóművészt, feleségét és kis fiát kitenni az utcára.

Ideiglenesen lakunk most Budapestben Lkáués József bankigazgatónál — mondotta — egy szobában és addig míg állandó lakást kapunk, ott húzódunk meg náluk.

Erdeklődtem, hogyan gyűjtötte a népies zene motívumait a székelőföldön. Vajjon a legények és leányok ajkáról ismert-e meg ezt a különös szép muzsikát?

Épen ellenkezőleg, az öreg asszonyokat kerestem fel és régi dalokat énekeltem el velük, mert hiszen a fiatalok a székelőföldön is „divatos” népdalokat fűyörésznek, vagy énekelnek. Ugyanilyen módszerrel szereztem meg a román népi zene legrégebbi motívumait. Már 1907-ben tettem ilyen tanulmányutakat és a legtöbb és legértékesebb anyagot Csikmegyében találtam. Marostordában hét esztendővel később jártam hasonló célból.

Melyik az öt Ady-vers, amit megzenésített?

„Vér és arany”-ból megzenésítettem a „Három ősi könyvesp” az „Ősi lárma” az „Egyedül a tengerrel” és a „Nem mehetek hozzád” című verseket, az ötödik „Az ágyam hívogat”. Ezeket Durigó Ilona énekelte egyszer Budapestben. Mostanában nincs is olyan énekesnő a magyar fővárosban, aki e költeményeket tudná énekelni.

Elmondja, hogy az „Ősi lárma” kivételével, amit egy német zeneiújság közölt, a többi sajtó alatt van. A felesége is zongorázik és zeneoktatással foglalkozik. Tizennégy éves fia azonban nem rendelkezik elég ritmusérzéssel és zene hallása sem megbízható: mindamellett mindent szabatosan lejátszik.

Megkérdeztem vajjon a hat éves háború, a forradalmak és a rákövetkező idők termékenyítőn hatottak-e alkotó kedvére. Bartók Béla kijelentette, hogy a nyugodt munkában nagyon zavarták a nagy események, de ezért Rákócsereszturon mégis eleget dolgozott, elmondotta továbbá, hogy kilenc éves korában egy valcert komponált és tizenegy éves volt amikor Nagyszőlősen először lépett a nyilvánosság elé. Mostani turáján felkeresi Nagyszébet, Temesvárt, Szászsebest, Brassót és Marosvásárhelyt. Utolsó külföldi fellépése 1920-ban volt Berlinben. Még ez év márciusában Londonba és Párisba készül és valószínűleg egy esztendőig marad Angolországban.

Bucsuztam. A viszontlátásra. Tehát vasárnap. Biztos, hogy a vasárnap délelőtti Bartók-hangverseny páratlan zenei eseménye lesz Kolozsvárnak.

T. A.

Az Aja-Sophia mecsetet visszakövetelik a görögök

A konstantinápolyi görög patriarcha jegyzéke a hatalmakhoz. Legfelsőbb három héttel halasztják el Génúát. Elismerik Szovjet-oroszországot. Ellentét Lloyd George és Egyiptom alkirálya között

Az Uj Kelet tudósítójától.

Ismét a génúai konferencia van előtérben. A francia álláspont minden nappal többet veszít erejéből. Ma már biztos, hogy három hónapos halasztásról szó sem lehet. Párisi távirat szerint Poincaré ma fogadta Anglia nagykövétét, aki átadta az angol kormány válaszügyezékét. Nagy-británia nem tartja kívánatosnak a génúai konferencia elhalasztását. Nyilván e jegyzék átadása után amolyan barátságos purparlé következett, amelyen már a két nagyhatalom meg is egyezett. Egy este érkezett telegram szerint az angol és francia kormány meg egyezett abban, hogy a génúai konferenciát április elsejére halasztják.

Franciaország három hónapja így zsugorodott össze három hétre. Olaszországban még nem tudnak a halasztásról, az olasz kormány kitart az első dátum mellett s csak abban az esetben, ha minden oldalról kéri, hajlandó elhalasztani Génúát, de semmiesetre se későbbi időpontra, mint április első felére. A kisanant jegyzékét intézett az olasz kormányhoz, amelyben a konferencia előkészítése címén három heti haladékot kér. Ugylátszik Párisban is tudnak erről a három hétről, ez eredményezte az angol-francia megállapodást. A kisanant egyik államférfia, Benes különben napok óta Párisban tartózkodik és nyilván francia óhajra maga közölte Angliával ezt a három heti elhalasztási kérelmet. Mindenesetre Lloyd George győzelmének tudható be, ha április elsején Génúában csakugyan összeül a világ.

Az angol, francia és az olasz külügyminiszterek a jövő héten Londonban ülnek össze, hogy a keleti kérdésben elhalasztott konferenciájukat megtartsák. A keleti kérdés mint már tegnap megirtuk, telve van válságokkal és konfliktusokkal. A görög-bolgár bonyodalmak Tráciában most görög-török bonyodalmaikká terebélyesednek. A angolai nemzetgyűlés ma erősen állást foglalt a görögök tráciai agitációja ellen.

Angliát súlyosan érinteti a keleti probléma.

Indiában Lloyd George bovallása szerint a helyzet fenyegető. Egyiptomban nem kevésbé rózsásak az állapotok. Párisi lapok jelentik, hogy az egyiptomi alkirály és Lloyd George között súlyos nézeteltérés támadt. Az alkirály az angol csapatok rögtönös kivonulását követeli, ezzel szemben Lloyd George biztosítékokat követel s csak ezen biztosítékok ellenében hajlandó kivonulni. Ha Egyiptom független volna, — mondotta Lloyd George az alsóházban — akkor jelentékenyen gyengébbek lennének. Egyiptomnak tekintettel kell lennie arra a biztonságára, amelyet az angol protektorátus nyújt. Egyiptomban nagy tökévek hevernek, számos nemzet tagja fordította pénzt, munkáját és életét arra, hogy megnyissák ezt az országot. Ez a körülmény Angliát felelőssé teszi a jövőre nézve. Az egyiptomi miniszterekkel folytatott tárgyalások során az angol kormány a legmesszebbmenő engedékenységet tanúsította az egyiptomiaknak az önkormányzatra vonatkozó kívánságaikkal szemben. Angliának különben az ir kérdésben állandó bajai vannak, az ir zavargások ellen a kormány nagyobb számú katonaságot akart kiküldeni, ettől a tervétől azonban elállt. A keleti kérdésnek Európát érdeklő legsúlyosabb pontja e pillanatban

a török-görög viszály.

A görögöknek tudvalevően titkos aspirációi vannak Konstantinápolyra. Amíg a görög hadihelyzet jól állott, hangoztatták is ezt a követelést. Most sem a hadihelyzet, sem a po-

litikai helyzet nem erre való. De ha el is teszik ezt a követeléseiket, érdekes részlettel állanak elő.

A konstantinápolyi görög patriarcha memorandumot intézett a nagyhatalmakhoz, amelyben követeli, hogy a Szent Zsófia-templomot, amelyet a törökök Bizanc elfoglalásakor 1454-ben elvettek, adják vissza a görögöknek. Ez a Szent Zsófia-templom ma a török Konstantinápoly legnevezetesebb épülete, a híres Aja Szófia mecset. Ha visszaadnák, érzékenyen megbánnák vele a törököket. A görög patriarcha sietsége érthető, ha tudjuk, hogy e pillanatban még a nagyhatalmak rendelkeznek Konstantinápolyval, de csak rövid ideig, hiszen az angol külügyminiszter már nyílt bejelentést is tett, hogy Anglia nincs ellenére Angora és európai Törökország egyesülésének Konstantinápolyval az élen.

Váratlanul új konfliktus keletkezett Oroszországtól nyugatra a nemzeti államok között. A birodalmi nemzetgyűlés politikai bizottsága határozati javaslatot fogadott el, mely

Vilnának Lengyelországhoz való csatolását követeli.

Ezzel szemben a litván minisztertanács erősen tiltakozik Lengyelország ellenséges magatartása miatt és elhatározta, hogy idegen államok intervencióját kéri a lengyelek ellen. Hogy melyek ezek az idegen államok, erről nem beszél a varsói távirat. Nem lehetetlen, hogy a lengyel-ellenes Németország, vagy Oroszország, bár több mint valószínű, hogy az antant államai. Oroszország, Lloyd Georgenak az alsóházban történt bejelentése szerint, a génúai konferenciára való meghívást minden tiltakozás és kikötés nélkül elfogadta. Lloyd George meg azt is mondja, hogy elhalasztásról szó sincs, a konferenciát a kitűzött időben megtartják. Ha ez így van, akkor a párisi jelentés, amely az elhalasztásról ad számot, hamis. Az angol szocialisták lapja azt írja, hogy Génua után rövidesen megtörténik az orosz szovjet-kormány általános és hivatalos elismerése. Igen érdekes az a berlini távirat, amely jelenti, hogy a szovjet-kormány Berlinben léghajóforgalmat létesített Oroszország és Németország között.

A bolgár hatóságok nem támogatják a betörőbandákat

Bukarest, febr. 15. A „Lupta” tudósítója beszélgetést folytatott Ficseff bukaresti bolgár meghatalmazott miniszterrel, aki kijelentette, hogy tévedés azt hinni, hogy a bolgár kormány támogatja a dobudzsai betörőbandákat. Az ilyen hírek csak arra való, hogy a két ország közötti harmóniát megbontsák. Bulgária aláírta a békét és azt tiszteletben is fogja tartani. Minden olyan akciót elfolyt, amely e békeszerződés ellen irányul. A bolgár nép el van foglalva az ország újjáépítésével és nem gondol senki ellen támadásra.

Uj petróleumforrás Romániában. A „Concordia” petróleum kitermelő részvénytársaság részvényei az utolsó napokban hatalmas emelkedést mutattak. A részvények árfolyama eddigi értékük egyharmadával növekedett meg. A hirtelen emelkedés oka — mint Bukarestből jelentik — hogy a részvénytársaság birtokában levő területeken új, hatalmas petróleumforrásra akadtak. Tuicaninál furásokat végeztek, miközben a 14-es számú szondánál hirtelen hatalmas földalatti moraj támadt és a furókat a géppel együtt a feltörő friss nyersolaj a levegőberőpítette. Néhány óra alatt az összes tartályok megteltek és az egész telepet elborította a nyersolaj, melyet ujonnan ásott gödrökbe csapoltak le. Több napon keresztül az új forrás naponként 50 vagon nyersolajat dobott felszínre, majd napi hat-nyolc vagonban állapodott meg. Eddig a forrás naponként csak két vagon nyersolajat adott.

Georg Brandes

Nyolevanadik évébe lépett a legnagyobb élő irodalomtörténész és kritikus. Kopenhágában már évtizedek óta visszavonultan, egy remete szemlélődő, egy tudós kutató, belső nyugtalanságu életét élte, csak olykor-olykor emelte föl szavát, ha a haladás mozdonya elé gátat emeltek. Ilyenkor a tudós és író kilépett magányából, harsányan, acélos keménységgel tiltó szavakat kiáltott a kulturvilág lelkiismeretébe és a kulturvilág odafigyelt a dán nagyságra, akinek irodalmában, politikájában és művészetében való véleménye korszakos jelentőségű volt.

Georg Brandes, a harcok aggyatján a háború kitérése óta egyetlen egyszer hallatta szavát, amikor Clemenceau túlzott nacionalizmusa ellen tiltakozott. Nem bírta, vagy nem akarta milliók halálhőrgését hallgatni, könyvtárszobájába vonult és mialatt kulturértékek és a legnagyobb érték, az ember pusztult, az alatt ő Goethevel, az új kor legkimagaslóbb zsenijével foglalkozott és nyolevanadik születésnapjára a kultúra barátai egy Goethe-monográfiával ajándékozta meg.

Epen ötven esztendeje, hogy a fiatal zsidó tudós híre bejárta a világot. A kopenhágai egyetem docense volt és azt a magától értetődő tanítást hirdette, hogy a szűkebb irodalom nem posványosodhatik el multak ideológiájában, hanem lépést kell tartani a kor tudományos haladásával. Kimutatta, hogy a kulturerberiség gondolkodása és megismerése gyökeres változón ment át, különösen a természettudományok terén.

Tanításai forradalmi hatást keltek és konzervatív részről olyan harc indult a „zsidó destruktív” ellen, mint amilyen rendszert indult a szabadgondolat és szóval szemben, ha annak későbbi hatása bizonyos rétegek cirkulussait zavarja. Megfosztották katedrájától, de Brandes zsidó „faji szívóságával” tőrhetteletlenül hirdette igazát és leckeadással tengődvé is „zsidó stréberséggel” haladt a maga útján. Megírta a legjobb Shakespeare-monográfiát, Lassoleról írt egy könyvet, százával ontotta az alapos cikkeket, verekedett egy igaz szóért, egy tehetség érvényesüléséért; egy új gondolat, vagy új szépség lázba ejtette és maga is író lévén, formával küzdő és diadalmaskodó művész, nagy belső élményeket forrasztott magából. Az északi írők, de a németek is, hogy vezető helyet foglalnak el a világirodalomban, jó részt Brandes irányításának köszönhetik.

Az öreg Brandesnek, aki mindnyájunknál fiatalabb. (sz. i.)

A dicsőszentmártoni Zsidó Nőegylet a Tarbutért. Nagyszabású és minden tekintetben fényesen sikerült műsoros estélyt rendezett február ötödikén a dicsőszentmártoni Zsidó Nőegylet. A jótékony célu előadás tiszta jövedelméből a redőzbi-zottság 3420 leit juttatott a Tarbutnak s ezzel követendő példát mutatót a többi egyesületnek, hogy rendezvényeik jövedelmének egy részét a zsidó iskolaügy fejlesztésére engedjék át.

Csökkentik a katonai missziókat. Bukarestből jelentik: A kormány rendelkezése Romániának már csupán alábbi helyeken vannak katonai missziói: Páris, Belgrád, Prága, Varsó, Budapest. A többi katonai misszió már visszaérkezett a fővárosba.

Merénylet a finn belügy-miniszter ellen

Helsingfors, február 15. (Rador). A finn belügyminiszter ellen, amikor hazafelé tartott, merényletet követtek el. Részletek hiányoznak.

Central Buffet
Színház után 1314
az elite közönség találkozó helye

HIREK

— Ifju Kelet. Régóta érzett hiány, hogy Erdély zsidó ifjúságának nincs olyan olvashatója, melyből zsidó öntudatot, igazi zsidóságot és általános tudást merítsen, hasznosan szórakozzék s amely mint jóbarát állandóan mellette legyen minden cselekedetében, mint tanácsadó, mint kalauz. Erre a hézagpótló feladatra vállalkozik az „Ifju Kelet” havi folyóirat, mely a jövő héten indul meg Kolozsváron. Az ifjúsági lap első száma harminckét oldalra a legváltozatosabb tartalommal, művészi kiállításban indul neki annak a nagy utnak, amelyen a jövő zsidó nemzedékét kell zsidóvá s emberré élelnie. Mondanom sem kell, hogy az Ifju Kelet iránt országsszerte nagy az érdeklődés s mindenütt, ahol fiatalság van, úgy várják, mint a legkedvesebb vendéget, aki barátja kíván lenni vendéglátóinak. A lap szerkesztésére kéri az összes zsidó ifjúsági egyesületeket, hogy vállalt munkájában segítsék, terjeszték az Ifju Keletet, szerezzenek neki új és új híveket s az érintkezés bensőbbé tétele érdekében lépjenek összeköttetésbe a szerkesztőszéssel, mely a Calea Regele Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 alatt van. A folyóirat szerkesztője dr. Füst Oszkár.

— A görög király lemondása. Bukaresti munkatársunk jelenti: Közölte az Uj Kelet, hogy konstantinápolyi távirat szerint Konstantin görög király legközelebb le fog mondani és egy romániai kastélyba vonul vissza, amelyet nemrég erre a célra vett meg. A „Chicago Tribune” ehhez a távirathoz hozzá teszi, hogy az angolok és franciák követelték Amerikától, hogy mindaddig ne adjon hitelt Görögországnak, amíg annak a trónján Konstantin ül. Valószínű, fejezi be cikkét a „Chicago Tribune”, hogy Konstantin lemondásának ügyét a génuai konferencia is tárgyalni fogja.

— Schober is résztvesz a génuai konferencián. Bécsből jelenti: Ausztria a génuai konferencián Schober kancellár, Schiller és Enderer osztálytanácsosok utján képviselteti magát.

— Apponyi a titkos választás mellett. Budapestről jelenti: A magyar nemzetgyűlés tegnap ülésén Schlachta Margit a nők polgári egyenjogúsítását követelte. Utána Apponyi Albert szólalt fel, aki kijelentette, hogy a választójogi javaslatot nem fogadják el, mert az jogfosztást jelent. Nem lehet érv amellett, hogy emberek megfosztanak joguktól. Ez a legveszedelmesebb demagógia lenne. Fejtette ezután a javaslat részletei elleni kifogását. A titkosság a választások komolyságát és őszinteségét garantálja, enélkül a mai időkben lehetetlen lenne a szavazás, mert bátorság kellene, hogy a teror közepette valaki arra szavazzon, akire akar. A kormányhoz ezt a kérdést nincs joga rendezéssel intézni el. Figyelmeztet mindenkit ne adjanak a kormányzóknak olyan tanácsokat, amelyek az államfő esküjével ellenkeznek. Pallavicini Oszténburg ezredes ismételt letartóztatása miatt interpellált. Belicska honvédelmi miniszter válaszában kijelentette, hogy a letartóztatás törvényes volt, mert Oszténburg ellen kiadták a fűvadászparancsot.

— Ismét rendszeresen közlekedik a Szimplon. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Szimplon-expressz, mely a jugoszláviai és bánáti hóviharak miatt több napon át nem közlekedett, tegnap újból elindult és ma már rendszeresen megérkezett a fővárosba.

— Az 1921-ben épített házakat négy évig mentesítik az adófizetés alól. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy mindazokat a házakat, amelyeket 1921-ben építettek, mentesíti az adófizetés alól. Ezt a kedvezményt mindazok igénybe vehetik, akik az adóhivatalnál be tudják mutatni a közmunkaügyi minisztérium építésfejlesztésre kiadott kedvezményes igazolványát.

— Nem semmisítik meg a kiadott permiszket. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Uj Kelet megírta, hogy a kormány meg akarja semmisíteni mindazokat a permiszket, amelyeket az Averescu-rezim idejében törvényellenes uton kiadtak. A kereskedelmi minisztérium értesítése szerint a kormány mellett működő gazdasági bizottság azt a javaslatot tette a minisztertanácsnak, hogy ezeket a permiszket ne semmisítsék meg, mert azok, akik a permiszket kapták, tekintve, hogy ők az árut eladták, beperelhetik az államot és kártérítést igényelhetnek.

— Nem lesz milícia Ausztriában. Bécsből jelenti: A lapjelentésekkel szemben, hogy a hadügyminisztériumban előmunkálatok folynak a milícia-rendszerhez való átmenet előkészítésére, illetékes helyről közlik, hogy a hadügyminisztérium a nemzetgyűlés ama határozatához gyűjti az adatokat, melynél fogva az osztrák köztársaság kérésrel járuljon a népszövegséghez, egyezzzék bele abba, hogy Ausztriában a miliciarendszert bevezessék. Tévés és helytelen tehát az a hír, hogy a hadügyminisztériumban máris a miliciarendszer bevezetésén dolgoznának, annál kevésbé, mert ez a saintgermaini békeszerződéssel állana ellentétben, amely Ausztriának tudvalevőleg zsoldos hadsereget ír elő.

— A regátbéli kereskedők bizalommal vannak a kormány iránt. Bukaresti munkatársunk jelenti: A Sfatul Negustoresc legutóbbi ülést tartott, amelyen a kereskedők kijelentették, hogy bizalommal vannak a kormány iránt, mert eddigi működéséből azt látják, hogy intézkedései által a kereskedők helyzete javulni fog. Ezzel szemben leszögezték azt, hogy a Sfatul Negustoresc semmiféle pártpolitikát nem csinálhat s kizárólag kereskedelmi ügyekben járhat el és semmiféle politikai meggyezést semmiféle párttal nem köthet. A Sfatul elnöksége hasonlóképpen tudomására hozta a jelenlévőknek, hogy egyáltalában nem akarja megállapítani azt, hogy a kereskedők kire adják le a választásoknál a szavazatukat és még a kormánnyal szemben tett bizalmi kijelentés ellenére is mindenki arra szavaz, akire akar.

— Uj rend a levelek portózásiánál. Az utóbbi hetekben Ausztriából, Magyarországról és Csehszlovákiából érkező leveleket kivétel nélkül súlyosan megportózták, holott a leveleken az utódállamok postakonferenciáján megállapított mennyiségű bélyeg volt felragasztva. A portózási dka az volt, hogy Románia bár kötelezőnek ismerte el önmagára nézve a konferencia határozatát, de azt a gyakorlatban nem hajtotta végre. Az érdekelt államok többszöri felépése után a tegnapi naptól kezdve megszűnik minden ilyenmő indokolatlan portó.

— Előlépések a tisztikarban. Bukarestből jelenti: A hadseregfelügyelők tegnap Bratianu hadügyminiszter elnökletével ülést tartottak, melyen a kapitányok előléptetéséről tárgyaltak.

— Segítik a külföldön tanuló diákokat. Bukarestből jelenti: A pénzügyminiszter a külföldi diákok segélyezésére külön alapot szán, amelyből külföldi valutában fogják a diákokat segíteni.

— Román kirándulótársaság Palesztinában. A romániai cionista szervezet Palesztinahivatala áprilisban kirándulást tervez Palesztinába. Az utazás körülbelül három hétig fog tartani, a palesztinai tartózkodást két hétre tervezik. A kirándulók nemcsak Jeruzsálmot, Chebrent, Tiberiást, Safedet fogják megtekinteni, hanem felkeresik Nazareth, Jerichó, Bétélehem városokat, a Jordán és a Holttenger vidékét is. A legnagyobb sulyt az új jisiv telepeire fogják helyezni. Jaffa, Tel-Aviv és Haifa után meglátogatják a judeai, samariai és galileai zsidó kolóniákat, így Petach-Tikvacht, Rischon-le-Ciont, Rechobotot, Elkon, Katrah, Chedera, Zichron Jákob, Rosch-Pinah, Jessod-Hamalah, Metulla gyarmatokat, azonkívül a Zsidó Nemzeti Alap mezőgazdasági farmjait s a Jezreel-völgybeli legújabb településeket. Az utazás minden kényelemmel felszerelt gyorsgőzösön fog történni, melyre első, második és harmadosztályú jegyek válthatók. Az indulás időpontját később fogja közölni a bukaresti Palesztinahivatal (str. Lipsceani 90 etaj.), mely bárkinek szívesen ad részletesebb felvilágosítást.

— Jól működik a francia adóprés. Párisból jelenti: A pénzügyminisztérium kimutatása szerint Franciaország januári bevételai az indirekt adókból 1 milliárd 323.100.000 frankot tettek ki.

* A Bönött Halijah kolozsvári leányegyesület ezuttal felkéri összes tagjait, hogy pénteken, e hó 17-én délután három órakor a Haggibber klubhelyiségeiben okvetlenül jelenjenek meg.

— Kétszáz kiló ezüst. Bukaresti munkatársunk jelenti: A fővárosi rendőrséget kedden délelőtt nagyarányú csempészési kísérletről értesítették, amelynek következményeképpen kedden délelőtt két Bukarestben tartózkodó francia kereskedőt, Henri Niest Párisból és Charles Tissiert Lorainéből, letartóztattak. Az ügy részletei a következők: Január hó utolsó napjaiban két francia ember, Henri Niest és Charles Tissier, akik kereskedőknek mondták magukat, szálltak meg a bukaresti Metropol-szállóban. Megérkezésük után néhány nappal összeköttetésbe léptek egy Adolfo Alavena nevű ittlől olaszszal, abból a célból, hogy az nagyobb mennyiségű ezüst- és aranypénzt szerezzen meg számukra. Az éropénzt a két francia Párisba akarta exportálni és ott a Banque de Francénak akarta eladni. Alavena szerzett is nekik kétszáz kilogram ezüstöt. Erre a franciák felkeresték az Orient Express egyik kalauzát, Gaston Picardt, aki vállalkozott arra, hogy a kétszáz kilogram ezüstöt Franciaországba csempéssze. Kedden reggel a két francia kifutott a Metropol-szállóból a számológéppel és három nagy csomaggal a Teatrul National előtt lévő autostandon egy autóbába akart ülni. A sofőrnek ezer leit ígérték, hogy vigye ki őket a Grivitzán lévő északi pályavarrára. A sofőrnek feltűnt, hogy ilyen rövid utért ilyen nagy összeget akarnak fizetni és miután kivitte őket az állomásra, autójával azonban azonnal visszafordult és a sziguranecáról két detektívet, Dincea Györgyöt és Teodorescu Györgyöt magáhozvéve visszahajtott a pályavarrára ahol épen akkor, amikor megérkeztek, a franciák azzal voltak elfoglalva, hogy a három ezüstöt rejtő csomagot feltegyék a kalauz fülkéjébe a mologitó csőközé. A franciák mindkét detektívnek egyenként tíz-tízezer leit adtak, akik ezért a pénzért vizsamentek a sziguranecára és azt jelentették, hogy a sofőr tévedet és pénzcsempészésről szó sincsen. A becsületességében magára hagyott sofőr ekkor, örült iramban, hogy az Expressz indulása előtt visszakerkezzen, a rendőrségre hajtott el géppel, ahonnan Popescu rendőrbiztos vitte ki a pályavarrára. Popescu előtt Gaston Picard, a kalauz, beismerő vallomást tett, mire a rendőrbiztos öt, a két franciát, a két sziguranecadetektívet és több titkos biuntársukat letartóztatta.

— Szokatlan történet. Bukarestből jelenti: Defleury dolji prefektus terhére súlyos szabálytalanságokat konstataáltak, az állam kára több millió. A volt prefektus ellen büntügyi vizsgálatot rendeltek el.

— Övintézkedések a gabonahiány elhárítására. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Uj Kelet közölte legutóbb, hogy az országban mindössze hatezer vagon gabona van. Ez a mennyiség annyira kevés, hogy erélyes övintézkedések váltak szükségessé abból a célból, hogy tavaszra a gabonában ne álljon elő hiány. Constantin Al. földmívelésügyi miniszter tegnap elrendelte, hogy a vámhivatalok a legerélyesebben akadályozzák meg, hogy gabonát kivigyenek külföldre. A minisztertanács egyidejűleg revizió alá vette az összes kiadott és még igénybe nem vett gabonapermiszket valamint azokat is, amelyekkel a kivitel már megkezdődött. A kormánynak az a határozott szándéka, hogy a belföldi szükséglet fedezésére sokkal nagyobb gabonamennyiséget biztosítson, mint amennyit az Averescu-kormány akart.

— Műsoros táncestély a Haggibborban. A Bönött Halijah nagy műsoros táncestélyének előkészületei serényen folynak. Az estély szombaton este 9 órakor kezdődik változatos műsorral, amelynek egyes számai előtt leányok fognak konferálni. A műsor keretében előadnak egy egyfelvonásos vigjátékot, Szabó Imre „Bécsi nipek” című három vázlatát, egy eredeti keleti táncot, Giszkalay-verset és zongoraszámokat. A kézimunka-árverés iránt nagy az érdeklődés.

* Thámár kedd esti előadásán elveszett egy női ridikül, becsületesen megtaláló a benne levő szekrénykulcsokat jutassa el az Uj Kelet kiadó-jába, a benne levő pénzt megtarthatja.

— Nem indítanak eljárást a búz bombás képviselő ellen. Prágából jelentik: Berán képviselő ellen az eljárást megszüntették.

— Gyászbafulladt lakodalom. Szegedről jelenti: Egy lakodalmas menet négy kocsival Magyarfőcsőről át akart menni Osongrádra, a Tisza jege azonban beszakadt alattuk és mind a huszonötön a Tiszába fulladtak.

— „Uj Kor”-délután Lugoson. A Cionista Egylet rendezésében a temesvári „Uj Kor” folyóirat szerkesztője és munkatársai jólsikerült kulturdélután rendeztek Lugoson. Az irodalmi és zenedélutánon Vermes Ernő, Kasztriener Samu és dr. Frigyes Lajos mélyenjáró értekezésekkel, Naschitz Frigyes szép és költői prológusával, Fischer Margit és Bing Árpád kitűnő szavalatokkal szerepeltek; Beamter René pedig néhány operáriának és dalnak művészi interpretálásával járult hozzá a kulturdélután sikeréhez.

— Diplomáciai uton cserélik ki a be nem váltott koronákat. Bukaresti munkatársunk jelenti: A pénzügyminisztérium elhatározta, hogy a lebélyegzett és le nem bélyegzett osztrák-magyar koronabankjegyeket, amelyeket annak idején bármilyen okból nem váltottak be, a magyar és osztrák kormányokkal összeköttetésbe lépve, diplomáciai uton cserélteti be leire.

Hajóindulások Konstantinápoly Konstantinápolyba, Alexandriába és vissza február 16-tól március 1-ig.

Konstanca indul február 28-án, kedden d. u. 4 órakor.
Konstantinápoly érkezik március 1-én, szerdán délelőtt 10 órakor.
Konstantinápoly indul március 2-án, csütörtökön d. u. 3 órakor.
Pireus érkezik március 4-én, szombaton d. u. 4 órakor.
Pireus indul március 4-én, szombaton d. u. 4 órakor.
Alexandria érkezik március 6-án, hétfőn d. e. 8 órakor.

Visszafelé:
Alexandria indul február 23-án, csütörtökön d. u. 3 órakor.
Pireus érkezik február 25-én, szombaton d. u. 7 órakor.
Pireus indul február 25-én, szombaton d. u. 4 órakor.
Konstantinápoly érkezik február 27-én, hétfőn d. e. 7 órakor.
Konstantinápoly indul február 28-án, kedden d. u. 3 órakor.
Konstanca érkezik március 1-én, szerdán d. e. 8 órakor.
Ezen az utvonalon a „Regele Carol” és a „Románia” postagőzösök közlekednek.

Konstanca—Konstantinápoly:
Konstanca indul február 23-án, csütörtökön, d. u. 4 órakor.
Konstantinápoly érkezik február 24-én, pénteken d. e. 10 órakor.

Visszafelé:
Konstantinápoly indul február 19-én és 26-án, vasárnap d. u. 3 órakor.
Konstanca érkezik február 20-án és 27-én, hétfőn délelőtt 8 órakor.

A bukaresti fűszer- és gyarmat-árupiac árai. Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni fűszer- és gyarmat-árupiacon február 14-én a következő árat jegyezték: Santos kávé 50—52, Ceylon 65—70, cukor 20—20,5, aszalt szilva 10—12, fenyezett rizs 20,5—21,5, Rangon rizs 13,5—14,5, füge 20—22, mazsola 65—70, ruhaszappan 18—22, csokoládé 150—160, fehér keményítő 25—26, tea csomagolás nélkül 50—70, Hornimann-tea 140—160, gyarmati tea 300—310, citrom ládánként 500—550 darab 300—500, szardella 900—950, hollandiai hering 800—1000 darab 1700—1800, görög faolaj 45—50, francia faolaj 75—80, ecetesecencia 80 fokos 35, nagyobb mennyiségben 32, enyv 22,50 lei.

Ruhanemű, vászon és harisnya
szükségletét legolcsóbban a

Gerő Zoltán
áruházában szeresheti be.
Cluj, Hosszu-u. 1.

Hölgyek figyelmébe!

Estélyi és utcai ruhákra legújabb divatu
szny, ezüst és gyöngyhímzés, minden-
féle géphímzés, ajándékos blúzszírozás
és gouvérozás gyorsan
és szépen készülnek a

Himző Szalonban
Unifortea 15., emelet.

Ferenc Ferdinánd terveí

Odaigérte a magyar területeket a nemzetiségeknek.
Egy román államférfi szenzációs nyilatkozata

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Alkalmam volt a napokban beszélgetni a román politika egyik vezető-emberével, aki a forradalmak előtt magyar országgyűlési képviselő volt. Igen érdekes leplezéseket közölt Ferenc Ferdinándról, a nagy-osztrák mozgalomról és azokról a tervekről, amelyekről Ferenc Ferdinánd és környezete szót. Ezek a tervek egy közép-európai nagy egyesült államokokról álmodoztak. A blokk Kelet- Közép- és Délkelet-Európa népeit egyesítette volna. Ha Ferenc József néhány évvel hamarabb hal meg, talán meg is valósul a fantasztikus eszme, talán a világháború is elmarad, vagy legalább is eltoldott volna.

A mozgalom középpontjában Ferenc Ferdinánd állt, aki éveken át tárgyalta a monarchia szomszédállamainak megbízottjaival. Ferenc Ferdinánd terve az volt, hogy ezeket az államokat egy hatalmas birodalomba tömöríti, melynek a neve Nagyausztria lett volna. Ez a terv akkoriban sokat foglalkoztatta a világ politikusait és az európai sajtót s az eszme népszerűsítésére könyv is jelent meg Grossösterreich címmel a román nép egyik megbízottjának, Popovici Aurél tollából s világszerte nagy fel-tűnést keltett.

Grossösterreichben helyet foglalt volna először maga Ausztria, melyhez Bajorország is csatlakozott volna, azután Csehország, melynek Ferenc Ferdinánd nemcsak teljes függetlenséget ígért, hanem a magyarországi tót és rutén területeket, vagyis azt a földet, mely a mai Csehszlovákiát alkotja. A trónörökös

Romániának is komoly ajánlatot tett, hogy Erdélyen kívül megkapja a Dnyeszterig fekvő román-lakta területeket is.

Tagja lett volna még az államszövetségnek Szerbia ugyancsak jelenlegi kiterjedésében, Bulgária, Bosznia-Hercegovina és Dalmácia egészen az Adriatengerig.

Ferenc Ferdinánd minden nyáron leutazott a horvátországi Dolny-Mihaljac községbe, ahol gróf Mailáth erdélyi római katolikus püspöknek nagykiterjedésű birtokai voltak. Az utazás címe vadászat volt, de az igazság az, hogy a trónörökös itt találkozott a monarchiát környező államok megbízottjaival, hogy Grossösterreich ügyéről tárgyaljon velük. A megbeszélések folyamán az az általános vélemény alakult ki a résztvevők körében, hogy a közép-európai államszövetség egyedüli komoly akadálya Magyarország, ahol akkor a da-

rabontrendszer uralkodott. Valamennyi jelenlevő megegyezett abban, hogyha Magyarországot kellően megcsönkítjük, — ami a trianoni békeszerződéssel meg is történt — Grossösterreich terve megvalósulásának semmi sem állhat útjában. Magyarország természetesen egyszerű tartománya lett volna Ausztriának, akárcsak Galicia, vagy más országrész.

Sokáig elhúzódtak ezek a tárgyalások s végül is az borította fel az egész tervet, hogy Szerbiában államosiny következett be. Az Obrenovics-dinasztiát detronizálták s az uralomra jutott Karagyevics-párt hallani sem akart arról, hogy Szerbia ugyiszólván tartománya legyen a gyűlölt Habsburg-monarchiának. S mivel szerintük Ferenc Ferdinánd, aki erőskezü, okos államférfi volt, állandó veszedelmet jelentett Szerbia függetlenségére, a szerb nacionalisták egyik fanatikusa, Princip Gavro 1914 június huszonnyolcadikán megölte Ferenc Ferdinándot. Azután jött a világháború.

Informátorom a román nép megbízásából szintén tárgyalta egy közép-európai államszövetségről s a már említett Popovici Auréllal együtt leglelkesebb híve volt a Nagyausztria megvalósulását kilátásba helyező Grossösterreich-tervnek.

— Én egyik legfőbb bizalmasa voltam Ferenc Ferdinándnak, — mondotta — aki annyira gyűlölte a magyarokat, hogy én, akit épen akkoriban dobta ki a magyar parlamentből, mert román voltam és a nemzetiségek jogait követeltem, én voltam az, aki mérsékeltbb magatartást ajánlottam a trónörökösnek. Azt tudom, hogy Ferenc Ferdinánd minden évben lerándult gróf Mailáth birtokára vadászni, de hogy ott megbeszélések lettek volna, lehetséges, de én nem tudok rólok és egyszer se voltam Dolny-Mihaljacban.

— Annyi tény, hogy Nagyausztria terve komolyan foglalkoztatott bennünket. Az erre vonatkozó okmányokból egész könyvtárra való van birtokomban, de most egyelőre nem nyilatkozhatom. Ha mégis bővebbet akar tudni ezekről a tanácskozásokról, keresse fel Becker bárót. Ő szintén nagy híve volt Ferenc Ferdinándnak és Nagyausztriának, de mikor miniszter lett s mint ilyen már hivatalból is szakítania kellett ezzel a politikával, kegyvesztett lett. Majd egyszer, ha eljön az ideje, sok szenzációval szolgálhatok az Uj Kelet-nek erről az izgalmasan érdekes ügyről.

Assér Lemil

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Támár,

opera három felvonásban

Szövegét írta és zenéjét szerzte Bródy Miklós. Először játszották a kolozsvári magyar színházban febr. 14-én.

Támárt a szerző lírai tragédiának mondja. Alapjában keleti opera. Témája ókori, biblikus. A zsidók negydedfelezer-éveletti hőskorából való. A szövegíró Bródy csak az alapmotívumokat vette át a mítoszról és a dekoratív korszerűséget. Egyébként maga alkotja meg a mesét, amely operamesének elég érdekes és mozgalmas. Itt-ott egy-egy epizódjában poétikus is. A szöveg stílusa nem túlságosan keleti, a verselés gyenge, elavult. A legtöbb operának, amely fordított munka, hibája ez, de a régi fordítások minden anachronizmus és néha nevetségesség ellenére is, bizonyos patinát adnak. Bródy eredeti művében a stílus nem ódon, de avatag. A múlt század végén verseltek így, nem költők, de ép az operafordítók. Az ember elválna a modern muzsika mellé a modern, abszolút költői szöveget. Ennyit a szövegíró Bródyról.

A zeneszerző Bródy sokkal szerencsésebb, mert megnyilatkozásának eszköze nem a betű, hanem a hangjegy. Igaz, hogy a betű meg a hangjegy egymásba akaszkozva éli életét, az egyik diktál a másiknak s a másik determinálja az egyiket, de végeredményben mindig az erősebbik győri le a gyengébbet. Itt is a muzsikuskerekedik föléje a költőnek. A muzsikusk Bródy legtöbbször elmondja a mondani-valóját a szövegíró Bródy ellenére is. Ez a munkája komoly, erős és modern. Seholy untat és seholye nagyképi. Szabadon ömlik a muzsika, mint folyó a természetben. Ha a hasonlat nem egészen jó, csak az az oka, hogy míg a folyó keskeny mederben kezd és szélesben folytatja, Bródy muzsikája fordítva cselekszi. Duzzadt erővel kezd s a végén mintha elapadna. A legnagyobb erőnye Bródynek, hogy festeni tud a zenével. Meg tud csinálni egy hangulatot, meg tud rögzíteni izgalmat, félelmet, fájdalmat, riadalmat és minden olyat, ami a tömeghatásoknál elengedhetetlen. Egy-egy helyen kísértetiesen az idegek muzsikáját adja. Néhol szinte azt hibáztatjuk, hogy a zenei együttes főterhet túlnyomólag a zenekar viseli. A hangszerelésben Bródy mesteri munkát végzett. Ez az ember tudja, mit hol kell csinálni, hol kell az oboákkal, hol a sípjal, hol a hegedűkkel beleszólni. Szinte sajnáljuk, hogy kis zenekar állott a rendelkezésére, mert nagyobb orkeszterrel még teljesebb hatást tudott volna elérni. Néhol egyszerre

szólalt meg cimbalmot és hárfát, amivel sikerül keleties színezetet adni. Talán az az egyetlen hibája a darabnak, hogy a keletiesség túlnyomóan a hangszerelésben érvényesül és nem a melódiákban.

Pedig nem melódiaszegény darab ez a Támár, van benne líra, hajlékonyság és sok megfogó örökemberi dallamosság. De a nagy emóciók, a keleti patosz és bujaság, kivéve talán a második felvonás elejét és végét, nem jutnak eléggé szóhoz. Elvértve reminiscenciák rémlenek fel, a fiú Lakméra emlékezik, Sábára és Aidára, de seholyem tolatkodik ez: ami itt idegen hatás, az Bródy Miklós művészszerűjén keresztül átegyénülve szint és erőt kap. Ezzel szemben a recitatív részek mindenütt kifejezők és erőteljesek, kár hogy sokszor nem volt hang és eszköz, amely elég erőteljesen kifejezné.

A darab az ugynevezett Jericholegendán épül fel. A bibliai mondának nem Támár a hősnője, hanem Rachab, de ez végre is költői szabadság. Két zsidóvezér Jóab és Ruben elindul, hogy kikémlje Jerichót. Benu a városban egy sziklabarlangba rejtőznek el. Jóab Astarte ligetébe téved és meglesi a papnők szertartását. A főpapnő szépsége megejtí. Véletlenül zajt csap, meglátják, üldözöbe veszik. A barlangba menekül, ahol Ruben alszik, felkölti, elmondja neki, mit látott. Már szerelmes a főpapnőbe. Ruben figyelmezteti kötelességeire, vigyázatra inti: zsidó férfinek pogány nőt szeretni tilos. Most Ruben indul kémszemlére, Jóab a főpapnőről álmodozva elalszik. Megérkezik a két nő, Támár a főpapnő és Elissa, akik üldözik a szentségtörőt. Támár szerelmes lesz az alvó hősből, felkölti és barátja segítségével elrejtí. Az őrség Rubent hozza a főpapnő elé, hogy itélkezze rajta. Támár börtönt itél. Jóabot szabadon bocsátja. Másnap alkonyatkor várni fogja Astarte temploma előtt. Másnap délután a király jön Támárhoz és szerelmét esengi, de a főpapnő ridegen elutasítja. A király bosszuval fenyeget. Eltávozik. Jön a szerelmes Jóab és Támár minden óvatosságról elfelejtkezve, borul a nyakába. Így találja őket az őrséggel visszatérő király. Ez Jóabot elfogatja és elrendeli, hogy Támárt megszegényítve dobják a hetérák közé. Elissa Támár könyörgésére kiszabadítja a két zsidóvezért, akik bebocsátják a zsidó seregeket a városba és győzelmesen vonulnak a királyi palotába épen akkor, amikor a király és a dözsölő udvari nép gunyolja a megszegényített Támárt. Jóab leszurja a királyt, de Támár nem éli túl szegényét.

Egészében ez az opera nem ment minden szokványtól és trükköktől, de ezen túl kellemes, jó, szükséges darab. Invenció és tehetség dolgában skálákkal áll fölőtte egyik-másik újabb beho-

Tania

Írta: Sas László

I.

Rigából jött és szép volt. Az első szemesztert befejezte, most iratkozott be újra. Kicsiny sűrű és barna bőrdőncjei voltak és oreáján vörös pipacsok. A mosoly körülcsiklandta az ajkát és derűsen világitott. Három levél várt. Az egyiket londoni nagybátyja írta, aki husz évvel azelőtt hagyta el a komor Litvániát, két bankháza volt, sok pénze, áradó és fukar szíve. A másik Fokföldről jött, öccsétől, a kalandos, nyugtalan, beteg fiutól. Egymás mellé rakta a leveleket és a harmadikat bontotta fel. Maximow küldte, aki fönt az istentmagasztaló hegyek között fonnott és kipárnázott ágyon feküdt és szemén felsőhajtozott a kék égbe. A szögletes cirill betűk nyugodtan sorakoztak egymás mellé. Tania sokáig nézte az apró betűket és nem bontotta fel a másik két levelet.

Ez akkor volt, amikor már minden idegben benne nyugtalanodott a rémület. Az élet nagy áldozásra készült. Az emberek visszarohantak az országhatárok mögé, amelyek lezárultak, mint sötét várfalak kapui. Ezeket a fájdalomban gázoló napokon még közölkébb jutottunk egymáshoz: mi ketten, akiket a véletlen

sodort össze a világ két tájáról. Melegen és gyászolón tudott nézni, sötéten és vigasztalatlannal tudott hallgatni, mintha temetésről tért volna vissza, ahol ottmaradt az élete. Akkor már szerettem. Szerettem gondörbe fonódó haját, amely mint a drága köpeny borult rá keskeny és fehér nyakára. Szerettem a szemét, amelyben komor fájdalmak sötétsége nyugtalanodott. Szerettem vékony és álmódzó ujjait és piciny és fehér fogait. És szerettem hallgatását, amelyben álomszavak ringottak. De akkor még nem tudtam, hogy a testvérem.

II.

A három levél pontosan megérkezett: a nagybácsi áradozásai, a fokföldi fiú lázas álmái és a fakó cirillbetűk. A negyedik azonban elmaradt. A negyedik levél, amelyet egy tőpörödött anyóka írt Rigából az ő okos és szép leányának. Elment a levél, az egyik, a másik, a harmadik, kis panaszokdások, sötét gondoskák, az anya gyámoltalan-tanácsai. De nem érkezett meg egyik sem.

Környöskörül háborgott a halál. Itt, ezen a kis szigeten az idesor-tak rémülten figyelték a bösz emberi haragot. Tania ajkáról lekopott a mosolygás, megmélyült szemének sötétsége és barna homlokára rákuszott a gond. Areca becsélt és megfakult, csak a szeme égett mindig lázasab-

ban és megtelt a szomorúságok sötét nedvével.

Nem járt már az egyetemre se. Utolsó husz frankját elküldte a Fokföldre, utolsó szantimjait ráragasztotta arra a két levélre, amelyet Londonba küldött és Davosba.

Sohase mutatta meg, mi van benne. A gondolatok agyának kriptájából nem támadtak fel életre: csak néha árult el valamit a rejtelmes világból a sötét ablak: a szeme. Még a hallgatása is elnémult, mintha letartották volna álmaikat. Olyan volt mint a szobor, amelynek keblébe öröktüzi szívet rejtettek el hóbor-tos várróasztalka előtt és orosz ingeket himzött gazdag asszonyoknak. Szám-lált mindig pontosan fizette, ebédre aszalt almát evett és nem sirt soha.

És egyszer mégis sirt. Akkor nézett ki először a nap a szürke és pá-rás mennybolton. Levelet kapott Davosból, de nem Maximow apró cirillbetűi voltak benne. A levelet doktor Weber írta, az orvos. És benne Maximow kívánczása volt: a borongó orosz földről magával vonszolt fanyar panasz utolsó sikoltása. Maximowot, aki szemével mindig az égből járt, már vonta magához a falán föld. Tania szeméből sötét könnyek estek ki, area azonban esüggeden hallgatott. Telerakta sűrű és barna bőrdőncjeit és felment ahhoz, aki várta.

III.

A balalajka ott hevert az ágy előtt. Régen nem nyult hozzá senki. Pedig valamikor régen, mielőtt elő-ször buggyant ki a vér Maximow száján, sokat tartotta a térdén ezt az orosz pántlikákkal cícomázott finom szerszámot és zengő tenorján danolta a dalt a fekete szemek éjszakájáról. És fekete a szemek éjszakájából felderengett a boldogság ígőző hajnala. Bizony Tania nagyon szerette.

És nekem nem fájt ez a szerelem, amelyet két északról jött ember hozott az idegenbe, mint a drága amuletet. Pedig én is szerettem Taniát. Szerettem a szemét, a haját, az ujjait és azt a muzsikáló esendőt, amely felzsongott ott, ahol ő volt, mintha rejtett halk óra zenélt volna. Szerettem sápadt titkát, amelyet a gög és a rajongás zárt le abba a csudás világból, amely benne élt. Szerettem lágyan, becsőzőn és odaadóan. Pedig még nem tudtam, hogy a testvérem.

Együtt jártunk Maximowhoz, aki utolsó tusáját vívta elfogyatkozó tüdejével. Együtt álltunk az ágya mellett, amikor az utolsó sóhaj bugy-gyant ki az ajkán és gyáván nyik-kant a halott tüdőben a benrekedt levegő. Együtt álltunk a nagy kemence előtt, amelyből kiemelték egy maroknyi port: egy ember multját. Némán, mintha hirtelen továbbál-

zott műnek s joggal tarthat rá számot, hogy kivigyék külföldre.

A közönséget mindvégig lefogta és érdekelte. Pedig a premier lámpaláza harapózott el a színpadon s maga a dirigáló Bródy is, aki a lámpák előtt a szerénységig nyugodt volt, mintha a kamagyi pálcával a kezében idegebb lett volna, mint mások.

Lévay Ilona szépen, kifejezően énekelt, teljes kedvvel és hangoltsággal. Takács jó partnere volt, aki kellően támogatja és juttatta érvényre a kettős szerep szépségeit. Sugár erőteljes volt, hangjának és játékának drámaisága kiválóan érvényesült. A halálvivődást markánsan énekelte. Egyike azoknak, akik a recitativ részeket jól érzékelték. Rózsa Ili altja jólesően áradt el az első felvonásban. Bálint Béla hangja kis szerepében terjedelmes volt és hatásos. Jó volt Virág. Kellemes látványosság volt a harmadik felvonás baconnáljában a „csábtánc“-ot lejő Baróti Erzs. A ballet nem volt túlságosan korszerű. Holott a tánczene a darab egyik főerőssége.

A siker forró volt. A közönség, amely zsufolással megtöltötte a színházat, a szerzőt vastappal, babérral, sok-sok lámpa-elé-hívással ünnepelte.

A kosztümök szépek és stilszerűek, a rendezés meglepően jó volt. Biztos, hogy a Támár műsordarab marad.

(k)

ROMÁN OPERA

Heti műsor

Péntek: Tosca.

Tosca. Pénteken újból Toscát tűzte műsorra az opera igazgatósága. A címszerepet most is Aca de Barbu fogja énekelni. Partnerei lesznek Grozavescu mint Cavaradossi, Scarpia szerepében Apostolescu.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Csütörtök: Álarcok. (Ujdonság 4-odszor. Rendes helyárral. Napibérlet 97. szám. A.)

Péntek: Szibill. (Operettreprez. Új szereposztással s új betanulással. Sümegi Ödön vendégjátékával. Rendes helyárral. Napibérlet 98. szám. B.)

Szombat d. u.: Piroksa és a farkas. (Gyermekelőadás, olcsó helyárral.)

Szombat este fél 8-kor: Támár. (Operajudonság 2-odszor. Operahelyárral. Operabérlet 14. szám. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárik.)

Apolló mozgóban: csütörtökön Szerelomból vételeztünk. Péntek, szombat az ördögös baronessz, vigjáték. Vasárnap izgalmas bűnügyi történet Az ellopott milliók.

Egyetem mozgóban: csütörtök, péntek, szombat Damaszkusz csillaga, második és befejező része. A sors igazságszolgáltatása. Vasárnap Mefisztó hatalmában, vagy az árnyjátékos.

Uránia mozgóban: csütörtök, péntek, szombat Tolsztoj Leó világhírű regénye filmen, Anna Karenin. Vasárnap izgalmas bűnügyi regény. Emberek, akik az utról letérnek.

modna elfelejtett álmat, ment a keskeny ösvényen és arcáról elmulott a fonnyadó pipaacs utolsó szirma is. Szeme, mintha nagyon sok könny csurgott volna le nagy és messzi mélységekbe, kiapadt és üres lett.

Most is volt kis varrósztalkája, rajta volt a megkezdett orosz ing, a sok tarka selyemszál. Merev és botorkáló kézzel nyult az olló után és meghasította ruháját. És levette cipőjét és leborult a földre, amely elvett tőle egy embert, akihez tartozott. És én lehajoltam hozzá és megcsókoltam hideg kezét. Mert akkor már tudtam, hogy a testvérem.

IV.

Le se ment többé. Ottmaradt közel ahhoz a kis urnához, amely az elmúlt élet porát őrizte. De ott tartották a sápadt lilionszirmok is, amelyek a régi pipaacsok elhalkult színeiből virágoztak ki. Tania akkor már nagyon beteg volt.

A levelek még jöttek Fokföldről és Londonból, az álmódzó fiutól és udvarias nagybátyjától, aki mindennél érdekeltőbb, csak arról nem, hogy hoz-e Litvániából levelet és pénzt a posta. Tania pedig nem kért pénzt senkitől. Késő estig dolgozott és esőndesen haldoklott. Amikor elbucsztam tőle, hogy visszamenjek a kis svájci városba, nem marasztalt,

KÖZGAZDASÁG

Válságba jut a német nehézipar a Thomas-acél miatt Stinnes mementója a birodalmi gazdasági tanács ülésén

Az Új Kelet tudósítójától.

A német gazdaság ragyogó üzletmenetéről szóló babonát irgalmatlanul szakítják szét a birodalom gazdasági és politikai életének legújabb eseményei. A francia sajtópropaganda teljes gőzzel dolgozó gyárákról és a minden német vidéken füstölő kéményerdőről röptetett szíjjel táviratokat a világba. Így a közutadatban úgy élt Németország, mint a reparációs teher ellenére kitűnően működő termelőgépezet, mely olesó valutájánál fogva lassan, de biztosan meghódítja a világpiacon.

Azóta persze kiderült, hogy a jóvátételi kötelezettség lehetetlen állapotot teremt. A dolgozó tömegek élet-szintjének oly mértékű leszállítását követelik meg „takarékoság” címén, hogy sztrájkok törnek ki a birodalom legvitalisabb szolgálataiban. Kiderült továbbá az is, hogy végzetes a rossz valuta következtében beálló túlexport is. Németország legfontosabb nyersanyagai és exportékei a világpiacon árnyóhoz viszonyítva olcsón özönlenek külföldre. Az ellenértékek, melyeket Németország az exportjárt befolyó külföldi pénzekért vásárolhat, nem állanak arányban a saját gazdaságából piacra vetett értékekkel. Így Németország termelőképessége folytán csökken, a nyersanyag ritkul és a termelési folyamat csakhamar óriási kihagyásokat mutat üzemében.

Ez a veszély elsősorban a nehézipart érinti. Hogy milyen helyzetben van a mai német bányászat, a kohó- és vasipar és milyen kilátásokkal tekinthet a jövőbe, arról meglepő adatokat hozott nyilvánosságra a birodalmi gazdasági tanács vasipari albizottságának ülésén a német nehézipar vezetője, Stinnes Hugó.

Németország — mondotta — ma a háborúból visszamaradt és a lefegyverzés révén iparilag értékesíthető vaskészleteit dolgozza fel acéllá. A „Schrott-Eisen” ma a nehézipar nyersanyaga, melyet a Siemens-Martin-féle eljárással alakítanak át Martin-acéllá. Ugyanilyen helyzetben van az angol, francia és a belga nehézipar is. A Siemens-Martin eljárásához aránylag kevés kokszt szükséges. Ennek köszönhető, hogy a szénből meg-

fosztott nehézipar mindmáig felléphett a világpiacon. A jövőben azonban hatalmas változások következnek, melyeknek szomorú a jelentősége. A „Schrott-Eisen” általában kifogy és kohóiparunknak nyersvasból kell a Thomas-féle eljárással acélt gyártani. A Thomas-féle eljárás pedig roppant fokszennyezőségeket kellenek. A franciák és belgák kokszt-szükséglete az eddiginél is nagyobb lesz. Ugyanekkor belső nehéziparunk üzemének fenntartására is újabb szénmennyiségek válnak szükségessé. Kétségtelen, hogy a franciák biztosítani fogják magukat. De mit tegyünk mi? Németország nem fog tudni áttérni a Thomas-acél készítésére és ezzel megbénul egész közgazdasági életünk alapja, a nehézipar.

Fokozniuk kell — mondotta Stinnes — a lehetőség szerint a Ruhr-vidék széntermelését, mert a legkatasztrófálisabb nyersanyaghiány fenyeget. Franciaország, Belgium és Luxemburg a bőséges német szén-szállítással teljesen regenerálták nehéziparukat. A belga állam hatvanöt frankkal számítja a gyáraknak a jóvátétel címén kapott szén méterméretét. Mi jóval olcsóbban adjuk. A német ár és a gyárak által fizetett ár különbözetéből felgyűlő összeget az állam felhasználja a belga export támogatására. Ennek tudható be, hogy mi állandóan tért vesztünk a világpiacon. Legutóbb a brazilai és argentinai vasúti anyagok szállítására kiirt versenypályázaton a francia nehézipar tizenhat százalékkal olcsóbb ajánlatot tudott tenni, mint a német. Ez a német ipari verseny kimerülésének határozott jele.

Stinnes a szénárak felemelésében látja a német ipar nyersanyagválságának ellenszert.

Belföld

Betiltották a kivitt. Bukarestből jelentik, hogy a kormány további intézkedésig mindennemű exportot megszüntetett. A kivittel új rendjét szabályozó miniszteri rendelet a legközelebbi napokban jelenik meg.

Uj méntelepek Romániában. A háborúk és forradalmak alatt leromlott loállomány már eddig is sok gondot okozott a gazdasági közönségnek és az államnak. A földbirtokrefom reális megvalósulása elé is áthidalhatatlan akadályként meredt a fenyegető lóhiány. Az új földtulajdonosok nem tudják mindaddig elérni a megkívánt munkateljesítményt, míg nem rendelkeznek a szükséges háziállatokkal. A hadikárptólként Németországból kapott lovak súlyos minőségűek és a nagymérvű szükségletnek csekély hányadát képezik. Ezeknek tudatában az illetékes tényezők elérkezettnek látják az időt, hogy nagyarányú intézkedésekkel igyekeznek javítani a helyzetet. E célból Románia huszonkét vármegyében 178 méntelep akarnak rövid időn belül felállítani. A méntelepen elhelyezett fajlovak száma egyelőre nem sok lenne, telepenként négyöt, ami pillanatnyilag lényegesen javítana a helyzetet. Ha e telepek felépülnek, azonnal kezdetét veszi a többi hatvanöt vármegyében további négyszázhuszonegy telep felépítése. Az állam külföldről fogja a szükséges fajmennyiséget beszerezni. Romániában jelenleg mindössze kétezer fajmennyiség. Illetékesek elhatározták, hogy kisebb községekbe magánosokhoz is fognak fajmennyiséget kiadni.

Megállapították a szén hivatalos árát. A kormány nemrégben bizottságot küldött ki a szén hivatalos árának megállapítására. A bizottság elkészült javaslatával, a kormány elfogadta és a rendelet a Monitorul Oficial február tizenkettediki 256. számában jelent meg. Eszerint az államvasutak, hajózási vállalatok, állami üzemek és a hatóságok részére a doicesti völgyből kitermelt szén ára a következő: A Marginea Fageteiből kibányászott

szén ára tonnánként 258 lei. A „Vulkan-Pandele” és a „Carbon” részvénytársaság szene 309 lei. A többi bányák szene 272 lei. Ezek az árak a feladó állomáson be-vagonirozva átadott a szén után értendők. A „Leona Petrosani” állami telepek szeneinek ára: aknaszén 550 lei, bolgarszén 629, rostaszén 584, szénpor 519 lei. A petroseni művek szene: aknaszén 578 lei, bolgarszén 648, rostaszén 603, és szénpor 538. Az urikány-zsilvölgyi bányák szene: aknaszén 500, bolgarszén 570, rostaszén 525, és szénpor 470 lei.

Nem sajtóítják ki a petróleum talajokat. Bukarestből jelentik: Sassu iparminiszter Dissesunak a petróleumtalaj kisajátításáról szóló cikkére vonatkozólag kijelentette, hogy ez nem a kormány hivatalos álláspontja, hanem magánvélemény. A kormány még nem foglalkozott ezzel a kérdéssel és csak a minisztertanács gazdasági bizottságának előterjesztése után fog határozni.

Ellenőrizni fogják az aranytermelési regisztereket. Bukarestből írják: A pénzügyminiszter elhatározta, hogy az aranytermelői regisztereket ellenőrzés alá veszi, mivel egyesek kisebb mennyiségben eladják a termelt aranyat spekulánsoknak, akik azután kicsempézik az országból.

A Duna vizállása. Bázias, Calafat, Bechet, T. Magurele és Zimnicea helyiségeknek hatalmas jégtömbök, Giurgiu, Oltenita, Calarasi, C. Voda, Braila, Calati és Tulceánál, valamint Ismailnál a Duna komppakt. Február 12 és 13-án a vizállás a következő volt:

Kikötők:	febr. 12.	febr. 13.
Bázias	428	448
Orsova	79	62
Orsova	216	74
T. Severin	106	138
Cetatea	280	235
Calafat	279	444
Bechet	304	298
Corabia	306	326
T. Magurele	292	221
Zimnicea	454	520
Giurgiu	550	550
Oltenita	510	517
Calarasi	379	384
C. Voda	292	304
Harsova	226	236
Braila	208	217
Galati	170	179
Tulcea	75	78

Kik kaptak negyvenöt százalékos vasúti tarifakedvezményt. Az iparparó-lási törvény alapján a következő vállalatok nyertek újabban 45 százalékos vasúti tarifakedvezményt: Fürst István fürésztelep Kovászna, Brassó állomás 1921. november 16-tól visszamenőleg. A készítmények Kovásznán adhatók fel a brassó-háromszéki helyi érdekű vasútra. Seewald malom, Brassó. Első folyamhajózási részvénytársaság malma, Nagyvárad. Első műmalom és makaróni gyár Beszarábia, „Kohan T. M.”, Kisenev állomás. Heinrich József szappangyár részvénytársaság, Kolozsvár. Erdélyi faipari részvénytársaság, Kolozsvár. Erdőkitermelési ipar részvénytársaság, Csikvármegye, Darmanesti állomás. „Struniorul” falzem, Borgosusenyi, Besztercemegye. Görög katolikus román nyomda és könyvkiadó vállalat, Lugos. Sonnenfeld Adolf nyomdai műintézet Nagyvárad. Orsovai petróleumfinomító, Orsova állomás.

Megkezdődött a „Compass” szerkesztése. Egy házagpótló munka fog rövidesen napvilágot látni Romániában. Bokor István újságíró szerkesztésével a hetekben megkezdődött egy Romániára szóló kereskedelmi, ipari és részvénytársasági „Compass” elkészítése. Ez a „Compass” összefoglaló képet fog nyújtani Románia ipari és kereskedelmi életéről, mert a régi szokástól eltérően nemcsak a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok bejegyzéseit foglalja magában, hanem megbízható magánképekről is lead pontos, tömör ismertetéseket.

Külföld

Nemzetközi vásárok márciusban és áprilisban. Lyon: március 1—15 tavaszi mintavásár. Lipso: március 5—14, mintavásár. Prága: március 12—19. Barcelona: március 15—25. Bécs: március 19—25. Genf: március 31-től április 9-ig, francia élelmiszter kiállítás. Frankfurt: április 2—8, tavaszi vásár. Barcelona: április 2—12, mintavásár. Bruxelles: április 3—19, mintavásár. Milánó: április 12—27, harmadik kereskedelmi vásár. Bazel: április 22-től május 2-ig, svájci mintavásár. Boroszló: április 25-től május 1-ig, tavaszi vásár. Prága: április 25-től május 1-ig, nemzeti vásár.

Honosítják az idegen bankok csehországi fiókjait. Prágából jelentik: Az Angol Bank csehországi fiókjainak honosítása iránt megtörtént minden intézkedés. A fiókokat cseh pénzügyminiszter veszik át, de minden honosított új banknál az Angol Bank is érdekeltéget vállal. A Banca Bohemia fiókjait továbbá a Nemzetközi kereskedelmi bankkal, az utóbbi pénzügyminiszter csehországi fiókjainak átvétele tárgyában. A tárgyalások befejezés előtt állanak.

Fuzionált két jugoszláv nagy bank. Zágrábról jelentik, hogy az ottani Slovenska Banka és a laibachi Jugoslavenska Unionbanka egyesültek. Az új pénzintézet neve „Slovenka Banka” és alaptőkéje 200 millió dinár. A bank vezérigazgatója a Jugoslavenszka bank eddigi igazgatója August Praportnik lett.

Külföldi áru piac. Marsailles, febr. 12. Rizs 100 kilogramonként 68 frank, Le Havre: gyapotfonál 50 kilogramonként 207 frank. kávé 50 kilogramonként 153 frank, Lyon, selymek: cevenes kilogramja 215, olasz 215, japán 185, kínai 222 és canton 195. Páris: cukor 100 kilogramonként 155. Newyork ezüst unciája 65-75. London: kancsuk kilogramja 8-5 d. ezüst unciája 34.

Valutapiac

Berlin, febr. 14. Bukarest 156—, Krisztiania 3280, Kopenhága 4092-50, Stockholm 2185, Helsingfors —, Róma 953, London 868-50, Newyork 199-50, Páris 1725—, Zürich 3900—, Madrid —, Bécs 635, Prága 377-50, Budapest 3110.

Budapest, febr. 14. Lei 510—, Napoleon 2525, font sterling 2875, leva —, dollár 651—, francia frank 5550—, márká 330—, lira 3087-50, osztr. kor. 10 1/4—, rubel 51-50, szokol 1217—, svájci frank 127, dinár 824—, lengyel márká 20—.

Prága, febr. 14. Lei —, dinár 65 1/2, márká 26 1/2, leva 34 1/4, svájci frank 10 30—, norvég kor. 871, dán kor. 1081—, svéd kor. 1371, lira 248—, francia frank 450, font sterling 229—, dollár 52 1/4, osztr. kor. 83, holl. for. 1971, legyel márká 155, magy. korona 812-50

Zürich, febr. 14. Bukarest —, Berlin 252-50, Amszterdam —, Newyork 512, London 2222, Páris 4387-50, Milanó 2415, Brüsszel —, Kopenhága —, Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Prága 967-50, Budapest 80—, Zágráb 160, Varsó 15—, Bécs 18, osztr. kor. 9.

Páris, febr. 14. Bukarest 9 1/2, Berlin 5 1/4, Prága 22 1/2, Bécs —, Newyork 1171, Brüsszel —, London 5078 1/2, Amszterdam —, Milanó 55 1/4, Zürich 2283/4.

Tarbut Országos Zsidó Iskolaegyesület Rendelkezési Alap

A „Tarbut célja az erdélyi zsidóság helyreállítását szolgáló intézmények létesítése, illetőleg fenntartása.

A Tarbut-hét alkalmából 1922 I. hó 10. befolyt összegek:

Grünwald Samu 100, Grünwald és Steiner 200, Bognár és Szántó 1000, Kende Lőpót 100, Forostea Romana 600, Zodik Jenő 1000, Janovitz Géza 500, Ujhelyi Ignác 100, Grosz Hermann 100, Sipos Jenő 300, Farkas és Rosenthal 200, N. N. 50, Bodner Bazár 50, Hirsch Adolf 70, Sámson Manó 100, Hoffmann Imre 200, Nussbächer Lajos 100, Grünfeld Lajos 100, Platt Miksa 300, Farkas Sifeld Lajos 200, dr. Pollák Sándor 200, Weiss Kálmán 200, Bárdos Jenő 200, Schwartz Jenő 200, Boros Barnát 200, Szabó Jenő 500, Corvina zeneműkorek. 150, Sámson Jakab 100, Steinberg nagykeres. 100, Mund Mór 100, Salamond-Mór 250, Fried Lajos 100, Krausz Géza 200, Haggibor gyermekbál jövedelméből 202, Kaszner Ernő 281, dr. Halász Jenő és Pál 150, dr. Klein Miksa 500, dr. Fekete Samuné 100, Ivria-ost jövedelméből 622, Grün Lázár 1000, Grün Samu 500, Grün Mór 500, Horskoyits Imre 500, Feuerstein Lőrinc 500 lei. Összesen: Lei 11.625.

Felélős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r. t. Hirdetéseket milliméteres díjazás szerint veszi fel a kiadóhivatal

Cégtáblákat

legolcsóbban készít **JAKAB**

Starza Regala 12a. (volt Majális-u.)

A Temesvári Gyapjuipar Rt.

kolozsvári fióküzletében: Calea Victoriei (Kossuth Lajos-u.) 24. 1302

Eredeti gyári áron kaphatók: **férfi és női gyapjuszövetek**

Engros és endetail! **Harisnyaárak engros!**

FRIEDMANN ÉS SCHÖN

fűszer-, gyarmat-, festék és rövidáru nagykereskedése **Satmare—Szatmár.** Állandó nagy raktár:

REICHHOLD, FLÜGGER, BOECKING-féle lakkokban

„SCHMOLL“, „REVOLVER“, „SOLO“

cipőkrémek főlerakata, a „HERKULES“ ruhafesték főlerakata.

Csak viszonteladókat szolgálunk ki

Drogárak nagyban

Drogárak nagyban!

Nagy „nyitóság” lámpaáru, cseh táblát „g. karabadi porcellán és Dittmar-féle lámpaáru érkezett.

DEUTSCH K. I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad Str. Nicolae Jorga (v. Zöldia-u.) 4.

TELEFON 71.

1311

Pontos és szolid kiszolgálás.

Gutfried és Herskovits Oradea-Mare — Nagyvárad Piata Unirei 12.

Erdély legnagyobb és legszolidabb importőre. Állandó gyári lerakat Chemnitz kétölt- szövet árúban, ugymint horgolt nyakkendők, mindenemű harisnyák, szetteerek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandi olasz D.M.C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

ÉKSZERESZEK

étük és kirakattalványok mindenféle cikk részére nagy választékban érkeztek az

„ARGENTA“

óra, ékszer és alpaccaáru nagykereskedéséhez, Cluj, Strada Filipescu (Óvár) Szentlélek-utca 1299

Allandó nagy raktár pamutszövőfonalakban

Szövőcérna, nyers és fehérített 8—32 sz. Mulefonál fehérített ..... 3—10 sz. Hardwaterfonál, nyers és fehérített ..... 6—32 sz.

Grohmann-féle fekete és piros szövőfonalak, festett szövőcérnák, matringos és gombolyagos kötőpamutfonalak

„Viktoria“

Váltóüzlet és kereskedelmi Rt. Timisoara, IV. Str. Bratianu 8. Telefon 97. Sürgőnycim: Victoriabank.

Táblatüveget minden lámpaáru, kristályfehér lámpacső és csiszolt üvegárukat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk 1262

Ausländer Testvérek

Cluj—Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54. En-gros! En-detail!

BOLOND

az aki ügynöktől vesz drága essencet, míg nálam a legfinomabb **liquer essenciákat** megrendelheti utánvét mellett **75 lei kilogramonkénti árban**

1294 **Glück Henrik** Oradea-Mare (Nagyvárad) Calea Vict. volt Kolozsvári-u. 74.

CUKORRA és CSOKOLÁDÉ raktár

Lusztig és Nussbächer Cal. Regele Ferdinand 31. Szállítunk postán, utánvét mellett.

Hetenként friss szállítmány

Clark és olasz cernákból, D.M.C. pamutokból, **Grohmann 48** 24-es cernákból és mindennemű rövidárúkból érkezik

Blum Testvérekhez Nagyvárad—Oradea-Mare Telefon 703. 1304

Breuer és Róna

nemzetközi szállítási és bizományi vállalat ORADEA-MARE. Interurbán telefon 5—55. 1240

Szállít bármely országból egész Románia területére vagonváltókat és darabárakat biztosítással. Olcsó díjtételek. Kálón árbitrosítási osztály.

Ujrafoncsorozás!

Finntükrök gyártása!

Péchy és Társa

Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapuscinus-u.) 20 megkezdte: Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó áron megrendelhetők. 1270

KÉRJEN ARAJANLATOT!

Utleveleket 48 óra alatt láttamoz. Felvesz hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA“, Piata Unirei 4. l. emelet. 2917-1

Viktoria

Faipari Műbutorgyár Rt. Targu-Mures

Gyártelep, Sörház-u. 14. szám. Telefon 339. Raktár: Szentgyörgy-u. 5. szám. Posta mellett. Telefon 359.

2978-1

Butorhereskedők figyelmébe!

Mielőtt butorszükséglettel beszerezné tekintse meg a Viktoria butorgyár lerakatát, hol nagy választékban hálózobák, ebédlők, és uriszobák kaphatók. Ugy egyszerű, mint legmodernebb kivitelben. Levél megkeresésre ajánlatot teszünk. Vásárlás esetén feltételeink kedvezők. Ugyanott tölgyfadeszkák juányos árban kaphatók. Mindenféle furnier kapható.

Textilárut nagyban

legolcsóbban beszerezhet a

Réger & Heimovits

cégnél CLUJ, Piata Mihai Viteazul (v. Széchenyi tér) 12. 2852-1

Noll, Schmoll & Comp

Kis regény

Irta: Solem Alejehem (Szabó Imre fordítása)

Megint csak azt mondhatom, hogy nem akarok szót szaporítani, de el kell mondanom, hogy amikor néhány garast éreztem a zsebemben, a cipő helyett egy alkalommal a gazdám arcába köp-tem és önállósítottam magam.

Csak hogy létezik ám fönt az egekben egy nagy isten, aki reánk paran-csolta, hogy csak kóser legyünk.

nem sikerült. Anyira nem sikerült, hogy a nő egy alkalommal, amikor megcsipkedni akartam piros kőver-or-cáját, megpofozott, de azért nem szakított mégsem velem, mert elvégre tudta, hogy nem azért esiptem meg, mert gyűlölöm.

Van ezer „egységem” — felelte az asszony — és esdő tekintettel nézett rám.

Sejthetik, ki győzött ebben a harban. Ki más győzhet, mint az asszony? De én sem viselkedtem holmi pipogya fráterként, nekem is voltak feltételeim, ezek között az első az volt, hogy ő nem avatkozhatik az én üzleteimbe, viszont azonban én sem törődöm az ő ügyeivel.

Az én üzleteim pedig biliárdból és kártyajátékból állottak; nappal a biliárdon dolgoztam, este a kártya mellett.

Igazam volt? Sem Bronzentoler a háziúr, sem Csájdéli a szerző nem mondhattak ne-met, ellenben kérték az új szomszédot, hogy beszéljen tovább. Arkadi Schweizer kivette szivarját és tovább mesélt.

ÖTÖDIK FEJEZET

Azt akartam nektek elmesélni — folytatta szivarját ujjai közé szorítva Arkadi Schweizer — hogyan szabadultam meg szépséges nőtől, miért váltam el tőle, de tartok tőle, hogy a história hosszúra nyulik és az ügynek ezt a részét félre teszem.

De azért egy kérdést tettem fel, már mint magamnak: vajjon ilyenfajta ember, mint én, milyen üzletet tudnék csinálni, ismerem magam és tudom, hogy munkára lusta vagyok, írásra és számolásra pedig apám elfelejtett tanítatni.

Fogottam, kőszájtam addig, amíg meg nem találtam a magam fajtáját. Hogy is mondja a Szentírás: Kol orév lemínehü — minden iszákos megtalálja

a maga borát. Eljutottam egy kártya-házba, fiatal emberek társaságába, akik valószínűleg az ember szájába repülnek sültgambolként, szinte mondják: nyel-jetek le drágáim jó egészséggel... A háziúr pedig kitűnően ért hozzá, ho-gyan párosítsa az embereket, az asz-szony hízolgó modorával szintén hozzá-járul a fosztogatás nemes mesterségé-hez; teát, becsináltat szervízoz, a játék pedig szakadatlanul folyik az olyanfajta emberek nagy öröme, mint amilyen én vagyok.

Képzelték csak, egy szép napon a klub tulajdonosa odaültetett egy aranygalléros férfi mellé és azt mondta, játszam vele, mert olyan páli, amilyen kevés akad a városban. A játékot meg-kezdtem, de már a harmadik, negyedik osztás után gyanus bajok jelentkeztek.

(Folytatjuk.)

APRÓHIRDETESEK

Ház 100-1000 leles garanciával rendelkezik, bármily szakmában állást keres azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 3364-1

Rövid, nürnbergi szakmában teljes jár-tassággal bíró segéd, aki mint utazó is al-kalmazásban volt, román, magyar és német nyelvben p rfekt, utazói vagy segédi állást keres. Cim Hirsch, Honvéd-u. 21.

Fűszer és csemegé szakmában jártas ta-nuló azonnala felvétetik. Fűszercsarnok, Hosszu-u. 1. 3366-1

Izr. csa ádnál teljes ellátást keres tisztvi-selő. Ajánlatokat „Tisztviselő” jellegre a kiadóhivatalba kérem. 3363-1

Puha fa szakmában teljesen és kemény fánál méter termelésben jártas perfekt kö-böz 27 éves zsidó fiatalember állást keres. Beszél románul, magyarul és németül. Aján-latokat 213a. alatt kiadóhivatal továbbít. 3361-1

Házvezetőnek feltétlenül intelligenciával rendelkező, anyahelyettesnek, kóser háztar-tásban jártas 3 iskolás gyermek melé azon-nali belépésre kerestetik. Ajánlatok fizetési igény és kor megjelölésével Popper Izidor fűrészyári igazgató címére Mercurea-Cluc-ra kéretnek. 3367-1

25 éves bőrkereskedő segéd úgy az engros mint a detalban teljesen jártas, a román és német nyelvet perfektül, jó bi-zonyítványokkal, erdélyi nagy cégnek üzlet-vezetője volt, keres azonnali állást. Szíves megkeresések „Bőrkereskedő” jellegre a kiadóhivatalba kérek. 3344-1

Jegyzői teendőkből teljes jártassággal bíró irnokot azonnali belépésre keresek. Román nyelv tudása megkívántatik. Ajánlatokat Sec-retar Cercuial Sinteau Jud. Cojogna cim-zendők. 3362-1

Pianninót bére keresek. Cim a ki-adóhivatalban.

Izr. családnál fiatalember kosztot, esetleg lakással kaphat. Egyetem-utca 5., ajtó 3.

Bocskor, mosótalp, felsőbőr és szíjgyártóblank állandóan nagy készlet késznyben és nagyban. Legol-csóbb árak mellett. — Védőcí megrendeléseket kis posta-csomagokban a csekközlé. — Jelenlegi talp és bocskor ára 65-70 leu. — Vagyonitelinél 5 százalékos kedvez-mény. SÁMSON BŐRGYÁR, Gyulagyár-utca 1 — Gyors-utv raktárral szemben. Telefoni gyár 5-56 lakás 3-87

Előirásos hitelesített Űrmértékek nagyban gyártása 1296

GRÜNWALD JAKAB legjutányosabban szerezhető be. Ugyanott konyhai felszerelési cikkek kaphatók. Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 13. sz.

Friss, prima 5/6 00-as tonnában, nagyobb-té-telben is kapható legjutányosabb árban. Kérjen árajánlatot

Jonás Károly Dej. 2343-1

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timár-hulladékot legmagasabb napi árban vásárol Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj 1310

Wieni irodánk és Bruck—Hegyeshalom—Bupa-pest—Szolnok—Biharkeresztés—Békéscsaba és Kőtegyanban fel-állított saját exposituraink után kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi határidőn belül Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza da-rabáru és vagonrakomány szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Roten-tur Str. 12. Oradea-Mare Rimánóci-u. 12. Orsova Dunapav.

Lupényi szén, koks és kátrány megint szállítható Theil Frigyes Galea Regele Ferdinand 116. sz.

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás! Stárn Salamon Kossuth L.-u. 10.

Mégint fizet magas vámot drága és gyenge kül-földi cipők után amikor olcsó, tartós és elegáns cipőket vehet 1301

Miért fizet magas vámot a maga, felesége és gyermekei számára is a clujai (kolozsvári) Renner Bőrgyár Rt. kitűnő termékeiből.

LLOYD az első zsidóság találkozó helye. Bankettek, lakodalmak legjobb kivitelben és a legjutányosabb Cluj, Mátyás király-ut és Ünió-utca sark 00000000

Fränkel Emánuel és Klein Sámuel kézműves nagykereskedése Cluj, Piata Vii. Mihalu (v. Széch.-tér) 34. Dick ház. 1283

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár Cluj-KOLOZSVÁR, Str. Xenofon (Szappan-u.) Fogászati arany ára 22 karátos lemez vagy kivágás per gram .... Lei 75-20 karátos forrasztó per gram Lei 68-20 18 " " " " 61-40 16 " " " " 54-60 14 " " " " lemez vonal vagy kampóhuzal per gram " 47-80 Nemesfém beváltó! Távirati cím: Guveaere, Cluj. 2-13 TELEFON 1273 TELEFON 2-13

Metropol kávéházban négyezer hetenként FRITZ THELER karmester vezénylete alatt salon vonószenekar hangversenyez 1271

Szilágyi Eleonora Rt. Alánlja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1269

Szörme bundákban és különféle szörmekben nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297 S. Eisenstädter & Co. szücs, szörmeáruhaza Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1—49.

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Szörme bundákban és különféle szörmekben nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297 S. Eisenstädter & Co. szücs, szörmeáruhaza Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1—49.

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Rövid, kötött és galenteri nagy-bani raktáromai kiárositom. Eisenstädter Fülöp volt Lakatos-áruház Cluj, Strada Regina Maria 13. szám. A többi összes cikkekből március 15-ig 10 százalékos árengedmény. 2174

Szilágyi Eleonora Rt. Alánlja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. Szesz nagyraktár. 1269

Szörme bundákban és különféle szörmekben nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk 1297 S. Eisenstädter & Co. szücs, szörmeáruhaza Cal. Vict. (v. Kossuth L.-u.) 2. Telef. 1—49.

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Minden házban fontos! Az egészség érdeké ben nélkülözhetetlen pávatölt-, vajta-, lószőr- és gyapju-tisztítás, melyet gőzerőre és vegytisztításra beren-dezett műhelyemben gyorsan és pontosan vállalok. Rak-táron tartok kész párnákat és tol-lat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!

Springer Károly „Transilvania” Dental Depot-ja Cluj, Strada Memorandului Holozsvár, Ünió-utca 3.

Ujonnan berendezve! Nagy raktár az összes fogorvosi műszerekben és anyagokban leg-jobb minőségű árukból. Pontos postai szétküldés. Szolid, olcsó árak. Telefon 7—21. 1307

Magas bért fizetek a város központjában egy külön bejárata szobáért, butorozva avagy anélkül irodahelyiségnek. Springer, Str. Memorandului 3.

Megnyilt a VULCAN liszt- és fűszerkereskedés Cluj, Piata M. Vit. 18. Széchenyi-tér Torna vivodával szemben Telefon 10—81. 1319 Legolcsóbb bevásárlási forrás Ügyes zsidó fiut tanulóknak felvesz!

Lupényi szén, koks és kátrány megint szállítható Theil Frigyes Galea Regele Ferdinand 116. sz.